İstanbul Planlama Ajansı

MARMARA BELEDİYELER BİRLİĞİ

17 AĞUSTOS'UN ÇEYREK ASIR ARDINDAN

ÖZET RAPORU VE SONUÇ BİLDİRGESİ

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

DEPREM RİSK YÖNETİMİ VE KENTSEL İYİLEŞTİRME DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Kiptaş

Yayın Yönetimi ve İdari Koordinasyon
İstanbul Planlama Ajansı

İçerik Sorumluları
Cansu Yapıcı, Elif Yıldız Kızılca, Özge Tekçe Demirkol

Katkı Sunanlar
Aslı Coşkun, Özlem Koçak, Zeynep Başkök, Zeynep Sare Pektaş

Tasarım Konsepti ve Yayın Kimliği
Kader Şahin

Basım Yeri ve Tarihi
İstanbul, Kasım 2024

İstanbul Büyükşehir Belediye iştiraki Kültür A.Ş. yayınıdır.

Özet

19-20 Ağustos 2024 tarihleri arasında İstanbul Planlama Ajansı ve Marmara Belediyeler Birliği ortaklığında, İBB Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Dairesi Başkanlığı ile KİPTAŞ katkılarıyla hayata geçirilen "17 Ağustos'un Çeyrek Asır Ardından" başlıklı programda depremi odağına alan ve farklı yönleriyle değerlendiren yedi panel düzenlendi. İki gün süren etkinlikte, Marmara Bölgesi'nin deprem hazırlık çalışmalarına odaklanıldı. Afet ile mücadelede koordinasyon, dayanışma ve iyileşme pratikleri üzerine belediye başkanları, uzman konuşmacılar, yerel yönetim ve STK temsilcileri deneyimlerini paylaşarak depreme daha hazırlıklı bir toplum oluşturma yolunda atılabilecek adımları ortaya koydu. Bu kapsamda gerçekleştirilen 2 günlük programa yaklaşık 400 kişi katıldı ve program canlı olarak da yayınlandı.

Program Akışı

1. Gün - 19 Ağustos, Pazartesi

Marmara Bölgesi Depreme Nasıl Hazırlanıyor?

10.00-10.30 Açılış Konuşmaları

Mustafa Bozbey
Marmara Belediyeler Birliği Başkanı,
Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı

Ekrem İmamoğlu
Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı,
İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı

10.30-11.00 **Sunum: Depremin 25 Yıllık Karnesi**

Dr. Buğra Gökce
İstanbul Planlama Ajansı Başkanı

11.00-12.30 **Büyük Depremin Çeyrek Asır Ardından Marmara'ya Bütüncül Bir Bakış**

Moderasyon:
Prof. Dr. H. Tarık Şengül
Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Aliye Ahu Gülümser
İstanbul Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Himmet Karaman
İstanbul Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Şerif Barış
Kocaeli Üniversitesi

12.30-13.30 **Yemek Arası**

13.30-15.30 **İBB Depreme Nasıl Hazırlanıyor?**

Moderasyon:
Gürkan Akgün
İBB Genel Sekreter Yardımcısı

Ali Kurt
Kiptaş Genel Müdürü

Enif Yavuz Dipşar
İBB Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanı

Murat Yün
İBB Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Dairesi Başkanı

Selçuk Tütüncü
İBB Afet İşleri Dairesi Başkanı

15.30-15.45 **Ara**

14.45-17.15 **Marmara Bölgesi'nden Deprem Hazırlık Çalışmaları**

Moderasyon:
Dr. Emin Yahya Menteşe
Afet Risk Yönetim Uzmanı

Sevim Avcı Yener
Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi, Deprem Risk Yönetim Dairesi Başkanı

Şemsettin Yıldırım
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Afet İşleri Dairesi Başkanı

Tahir Yılmazeli
Bursa Büyükşehir Belediyesi, Kentsel Dönüşüm Dairesi Başkanı

17.15-17.30 **Ara**

17.30-19.30 **Yerel Yönetimler ve Depremin 25 Yılı**

Moderasyon:
Esra Huri Bulduk
Sosyal Politikalar Uzmanı

Abdurrahman Tutdere
Adıyaman Belediye Başkanı

Fatma Kaplan Hürriyet
İzmit Belediye Başkanı

Filiz Gencan Akın
Edirne Belediye Başkanı

Halil İbrahim Özgün
Hatay Defne Belediye Başkanı

Melek Mızrak Subaşı
Bilecik Belediye Başkanı

2. Gün - 20 Ağustos, Salı

Yerel Örgütlenme Afetle Mücadelenin Neresinde?

10.30-12.00 **Afetlere Karşı Hazırlıklı Olmak**

Moderasyon:
Prof. Dr. Pelin Pınar Giritlioğlu
İstanbul Üniversitesi

Emel Kurma
Yurttaşlık Derneği

Dr. Gökçer Okumuş
İBB Kentsel Dönüşüm Müdürlüğü
Müdür Yardımcısı

Mücella Yapıcı
TMMOB İl Koordinasyon Kurulu Temsilcisi

Onur Atay
Urban.koop

12.00-13.00 **Yemek Arası**

13.00-14.45 **Afette Müdahale, Koordinasyon ve İletişim**

Moderasyon:
Dr. Miray Özkan
Kentsel Katılım Uzmanı

Doç. Dr. Burcu Zeybek
İstanbul Üniversitesi

Hüseyin Karadayı
Mahalle Afet Gönüllüleri Acil Müdahale Derneği

Mahmut Çelik
AKUT Arama Kurtarma Derneği

Ömer Kars
İHH İnsani Yardım Vakfı

Şefik Serkan Denli
Hayata Destek Derneği

14.45-15.00 Ara

15.00-16.30 **Afet Sonrası İyileşme**

Moderasyon:
Prof. Dr. Şükrü Aslan
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Bihter Yasemin Adalı
Maya Vakfı

Dr. Hasan Oğan
İstanbul Tabip Odası

Özgül Kapdan
Kadınlarla Dayanışma Vakfı

Tuna Semir Akpınar
Dayanışma İnsanları Derneği

16.30-17.30 **Temel Afet Farkındalık Eğitimi**
Yer: Hangar
Yürütücüler: İBB Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Dairesi Başkanlığı Afet Eğitim Uzmanları

19-20 Ağustos **VR Gözlük ile Deprem Deneyimi**
Yer: Hobi

10.00-17.30 (Tüm Gün) **Kentsel Dönüşüm Mobil İletişim Ofisi**

17 Ağustos'un Çeyrek Asır Ardından Panel Oturumları

1. Gün:
Marmara Bölgesi Depreme Nasıl Hazırlanıyor?

Oturumları youtube hesabımızdan izleyebilirsiniz.

İstanbul Planlama Ajansı ve Marmara Belediyeler Birliği'nin işbirliğiyle düzenlenen "17 Ağustos'un Çeyrek Asır Ardından" programında, açılış konuşmaları Türkiye Belediyeler Birliği ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı **Ekrem İmamoğlu** ve Marmara Belediyeler Birliği ve Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı **Mustafa Bozbey** tarafından yapıldı.

Marmara Belediyeler Birliği ve Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Bozbey, açılış konuşmasında afet konusunda 3 önemli başlığa odaklandı: Afet deneyimlerinden ders çıkarmak, Marmara Bölgesi'nde bütüncül ve bölgesel hazırlık ve dirençli kentler oluşturmak.

Afet Deneyimlerinden Ders Çıkarmak

Konuşmada 17 Ağustos 1999 depremi ve 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleriyle, depremin Türkiye için kaçınılmaz bir gerçek olduğu ve doğal olayların afete dönüşmemesi için hazırlıklı olunması gerektiği ortaya kondu. Bozbey, bu felaketlerin yalnızca kayıtlarda kalmaması, gelecek için ders çıkarılması gereken önemli olaylar olarak görülmesi gerektiğini vurguladı. Şehirlerin daha dayanıklı hale getirilmesi için sadece geçmiş felaketlerin yaralarını sarmak değil, gelecekteki risklere de hazırlıklı olunması gerektiğini belirtti. Altyapı ve sistemlerin güçlendirilmesi, toplumda hazırlık bilincinin artırılması ve ihmalkarlığın sonuçlarının önüne geçilmesi için gerekli tedbirlerin alınması gerektiğini ifade etti.

Marmara Bölgesi'nde Bütüncül ve Bölgesel Hazırlık

Marmara Bölgesi'nin, yaklaşık 30 milyon nüfusuyla ve Türkiye ekonomisinin %80'ini barındıran kritik bir bölge olduğunu hatırlatan Bozbey, bölgenin depreme karşı bütüncül ve bölgesel bir bakış açısıyla ele alınmasının hayati önem taşıdığını söyledi. İstanbul, Bursa, Kocaeli ve Tekirdağ gibi kentlerin entegre bir megakent olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtirken, depremle ilgili planların ve stratejilerin sadece bir şehirle sınırlı kalmayıp tüm Marmara Bölgesi'ni kapsayacak şekilde hazırlanması gerektiğini dile getirdi. Belediyelerin, komşu kentlerle koordinasyon içinde çalışarak afet risk yönetimi, kentsel dönüşüm ve dayanıklılık planlarının bölgesel ölçekte hazırlanmasının şart olduğunu ifade etti. Marmara Belediyeler Birliği'nin bu kapsamda yürüttüğü projelerle bölgesel iş birliğini teşvik ettiğini de ekledi.

Dirençli Kentler Oluşturmak

Yerel yönetimlerin, depreme hazırlık sürecinde etkili bir yönetim sergileyebilmesinin, dirençli kentler oluşturma konusundaki kararlılıklarına bağlı olduğunu vurgulayan Bozbey, deprem öncesi risklerin belirlenmesi, yapı stoğunun güvenli hale getirilmesi ve deprem sonrası toparlanma sürecinin etkin bir şekilde yönetilmesi gerektiğine dikkat çekti. Afet risk yönetimi, kentsel dönüşüm ve dayanıklılık birimlerinin bu süreçte kritik rol oynadığını belirtti ve bu birimlerle iş birliği yapılarak kapsamlı planlamaların hayata geçirilmesi gerektiğini ifade etti. Afet anında hızlı müdahale edebilmek ve toplumun karşılaşacağı şoklara hazırlıklı olmak için toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesinin önemine dikkat çekti. Ayrıca Marmara Denizi'nin korunması gibi bölgesel çevresel sorunların da dirençli kentler oluşturma sürecinin bir parçası olarak ele alınması gerektiğini vurguladı. Yerel yönetimlerin, merkezi yönetim ve toplumla iş birliği içinde hareket etmelerinin zorunlu olduğunu ifade etti.

Türkiye Belediyeler Birliği ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu tarafından yapılan açılış konuşmasında Marmara'nın bütüncül olarak ele alınması, bilimsel ve teknik analiz ile yerel yönetimlere düşen görevler öne plana çıktı.

Bir Metabolizma Olarak Marmara Bölgesi

İmamoğlu, açılış konuşmasına Marmara Bölgesi'nin bir "metabolizma" olarak düşünülmesi gerektiğine dikkat çekerek başladı. Depreme dayanıklı bir Marmara Bölgesi inşa etmenin, yalnızca bireysel yerleşim yerlerine odaklanmak yerine tüm bölgeyi kapsayan bir yaklaşımı gerektirdiğini vurguladı. Yerel yönetimlerin, yalnızca kendi şehirlerinde yapılacak işlerle sınırlı kalmayıp, bölgesel düzeyde iş birliği içinde hareket ederek bölgenin dirençliliğini artırmaları gerektiğini ifade etti. Ayrıca, Marmara Bölgesi'ndeki kararların ulusal ölçekteki üretim ve depolama tesislerini de kapsayacak şekilde planlanmasının zorunlu olduğuna dikkat çekti. Geçmişte otoyol, kanal ve köprü projelerinde Marmara Bölgesi'nin bütüncül yapısının göz ardı edilmesinin, bölgenin sürdürülebilir kalkınmasını engellediğini belirtti. Marmara Bölgesi'nin diğer bölgelerle olan bağlantıları ve dengesiz gelişiminin yarattığı risklerin de göz önünde bulundurularak, zihniyet değişikliği ve bilimsel yaklaşımlarla planlamalar yapılması gerektiğini dile getirdi.

Bilim ve Teknik Analizlerin Işığında Afete Hazırlık Çalışmaları

Afete hazırlık süreçlerinde bilimsel çalışmalar ve teknik analizlerin hayati önemde olduğunu vurgulayan İmamoğlu, 17 Ağustos 1999 ve 6 Şubat 2023 depremlerinin bilim ve teknik temellere dayanmayan yaklaşımların başarısız olduğunu açıkça gösterdiğini ifade etti. Son 25 yıl içinde yapılan hatalardan, eksiklerden ve yanlış uygulamalardan ders çıkarılması gerektiğine dikkat çekti. Şehirlerin dayanıklılığını arttırmada, bilimsel veriler ve çalışmaların en etkili araçlar olduğunu belirtti. Geçmiş hatalardan çıkarılacak derslerle, bilim ve teknik ışığında, ortak akıl ve iş birliğiyle yürütülecek bir afete hazırlık sürecinin önemini vurguladı.

Afet Hazırlık Sürecinde Yerel Yönetimlerin Rolü

Yerel yönetimlerin depremle mücadelede kritik alanlarda sorumluluk sahibi olduğunu ve çalışmalarını bu bilinçle yürüttüklerine dikkat çekti. Belediyelerin, yapı stoğunun güvenli hale getirilmesi, riskli bölgelerin tespiti, toplumsal farkındalık oluşturulması ve afet anında hızlı müdahale kapasitesinin artırılması konularında öncelikli görevlere sahip olduklarını vurguladı. Marmara Belediyeler Birliği ile yürütülen iş birliğinin umut verici olduğunu belirten İmamoğlu, bu tür ortak çabaların bölgesel ölçekte dirençliliği artıracağını ifade etti. Ayrıca, afet risk yönetimi ve kentsel dönüşüm çalışmalarının, bölgesel ve ulusal iş birlikleri ile daha etkili şekilde yürütülmesinin gerekliliğinin altını çizdi.

Depremin 25 Yıllık Karnesi

Açılış konuşmalarının ardından İPA Başkanı **Dr. Buğra Gökce**, "Depremin 25 Yıllık Karnesi" başlıklı sunumunda Türkiye'nin son 25 yılda yaşadığı deprem deneyimlerini, 1999 depremleri sonrasında yapılan tartışmalı yasal düzenlemeleri ve politik kararların bugünkü kentsel yapıyı nasıl şekillendirdiğini değerlendirdi.[1] Gökce, 1999 depremlerinin ardından Türkiye'nin deprem riskine karşı aldığı önlemlerin ve uyguladığı yasal düzenlemelerin zaman içinde yeterince etkili olamadığına vurguladı. Yapı denetim yasaları ve imar düzenlemelerine rağmen, 2023 depremleri sırasında birçok yeni yapının çöktüğüne dikkat çekti ve Marmara Depremi'nden elde edilen dersler tam anlamıyla hayata geçirilemediğini vurguladı.

2023 yılında yaşanan 6 Şubat Depremleri ile Türkiye'nin hazırlık ve müdahale kapasitesindeki eksiklikler bir kez daha acı bir tecrübeyle ortaya çıktığını ifade Gökce, bu kapsamda yapıların güçlendirilmesi ve riskli alanların doğru kullanılması için önemli adımların atılmasına ihtiyaç olduğunu vurguladı. Yapısal dönüşüm projeleri rant odaklı değil, riskli bölgelerdeki dezavantajlı grupları koruyacak şekilde düzenlenmesi gerektiğine dikkat çekti. Deprem konusunda son 25 yıldır atılan adımları değerlendiren Gökce'nin sunumunda öne çıkan başlıklar şu şekildedir:

Geçmiş Deprem Tecrübelerinin Değerlendirilmesi

Gökce, 1999 Marmara Depremleri'nin Türkiye için önemli bir dönüm noktası olduğunu vurguladı. 18.000'den fazla can kaybı ve 350.000 hasarlı bina gibi ağır sonuçlara neden olan bu depremin ardından, Türkiye'nin yapı denetim sistemine dair önemli düzenlemeler yapıldığını, ancak bu düzenlemelerin beklenen sonuçları vermediğini ifade etti. 1999 yılında yaşanan depremde gönüllü hareketlerinin ve AKUT gibi kuruluşların büyük bir rol oynadığını belirten Gökce, 2023 depremlerinde ise lojistik ve koordinasyon eksikliklerinin başlıca sorun olarak öne çıktığını dile getirdi. Koordinasyon süreçlerini merkezileştiren yasal düzenlemelerin ve kurumsal yapılanmaların, 2023 depremlerinde müdahale ve toparlanma süreçlerinde yetersiz kaldığını belirtti.

Bilimsel Planlama Yaklaşımları ve Tavşancıl Örneği

Gökce, planlama süreçlerinin bilim ve teknikten uzak yaklaşımlar nedeniyle kentlerin deprem risklerine karşı hazırlıksız kaldığını vurguladı. Kentsel dönüşüm çalışmaları ve imar planlamalarının büyük ölçüde rant odaklı projelere dönüşmesiyle, asıl riskli alanlara yeterli müdahalenin yapılmadığına dikkat çekti. Yerbilimsel

[1] İPA tarafından hazırlanan Türkiye'de Depremin 25 Yılı başlıklı araştırma raporunda kentsel dönüşümden afet yönetimine, yasal düzenlemelerden toplumsal farkındalığa kadar pek çok önemli başlık yer almaktadır.

verilere dayalı bir planlamanın güvenli yapılaşma için öneminin gözardı edildiğini ve birçok kentte bu yaklaşımların hayata geçirilmediğini ifade etti. Kentlerin afetlere hazırlıklı hale gelmesi için planlama adımlarının bütüncül bir şekilde ele alınmasının şart olduğunu vurguladı. Gökce, deprem riskine karşı alınacak en etkili önlemlerin, bilimsel veriler ışığında yapılan planlamalarla mümkün olduğuna dikkat çekti. 1999 Marmara Depremi'nde, bilim ve tekniğe dayalı şehir planlamasının ne denli kritik olduğunu açıkça ortaya koyduğunu Tavşancıl örneğiyle açıkladı. Yüksek katlı yapılaşmaya izin verilmemesi ve yerbilim verilerine uygun bir imar planının uygulanmasının, bu küçük beldenin depremde zarar görmemesini sağladığını ifade etti. Tavşancıl'da gerçekleştirilen bu bilimsel planlamanın, diğer bölgelerde de örnek alınması gereken bir model olarak öne çıktığını dile getirdi. Tavşancıl örneğinin, şehirlerin deprem riskine karşı dirençli hale gelmesi için bir kılavuz niteliği taşıdığını ifade ederek, afet riskinin azaltılmasının ancak bilimsel temelli planlama ve bu planların tavizsiz uygulanmasıyla mümkün olacağını belirtti.

Yapı Denetiminde Yapılan Değişiklikler ve İmar Affı

Gökce, bilim ve tekniğin şehir planlamasında temel alınması gereken unsurlar olduğunu ve afet riskini azaltmada hayati bir rol oynadığını vurguladı. Ancak birçok bölgede, bilimsel verilere dayanmadan yapılan imar uygulamaları ve rant odaklı projelerin, afetlere karşı kırılgan yapılar ortaya çıkardığına dikkat çekti.

Dr. Buğra Gökce, Marmara Depremi'nin ardından 2000-2011 yılları arasında birçok yasal düzenleme yapıldığını ve yapı denetim sisteminde yapısal değişiklikler gerçekleştirildiğini ifade etti. Ancak yapı denetim sisteminin etkin bir şekilde çalışmamasının, 2023 depremlerinde karşılaşılan tabloya neden olduğunu vurguladı. Gökce, yapı denetimi süreçlerinde önemli eksiklikler bulunduğuna dikkat çekti. Özellikle yapı denetim firmalarının müteahhitlerle mali anlaşmalar yapmasının, finansal bağımsızlığı zayıflatarak denetim süreçlerinin objektifliğini azalttığını belirtti. Bu durumun, denetim firmalarının parasını aldıkları müteahhitleri etkin bir şekilde denetlemesini zorlaştırdığını ve suistimal riskini artırdığını ifade etti.

Ayrıca, denetim sonrası binaların kullanım aşamasında yapılan değişikliklerin takip edilmediğini belirten Gökce, 6 Şubat Depremlerinde yeni mevzuata uygun olarak inşa edilen binaların bile yıkılmasının, mevcut mevzuat ve denetim süreçlerinin yeterince etkili olmadığını gösterdiğini vurguladı. Yapı denetim sisteminde kamusal kontrolün yetersiz olmasının ve sürecin büyük ölçüde özel sektöre bırakılmasının yapı denetiminin en büyük eksikliklerinden biri olduğuna dikkat çekti.

Gökce, imar aflarının deprem riskini artıran önemli unsurlardan biri olduğunu dile getirdi. 1999 depremlerinden bu yana sekiz kez çıkarılan imar aflarıyla, denetimsiz yapıların yasal hale getirildiğini belirtti. "İmar Barışı" olarak duyurulan bu aflarla yapı kayıt belgelerini alan vatandaşların, evlerinin depreme dayanıklılığı konusunda duyarlılıklarını kaybettiklerini vurguladı. İmar affının, denetimsiz ve depreme dayanıklı olmayan yapıların korunmasına neden olduğunu ve bu afların deprem riskini artırarak felaketin boyutunu büyüttüğünü ifade etti.

Deprem Sonrası Değişen Yasal Yönetsel Yapı ve Rant Üretimi

Yapılan yönetimsel düzenlemelerle kentsel dönüşümün 2011 yılından sonra ivme kazanmasına dikkat çeken Gökce, 2012 yılında afet zararlarının azaltılması ve kentsel dönüşüm çalışmalarının daha etkin bir şekilde yapılması amacıyla 6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'un Resmi Gazete'de yayımlandığını belirtti. 6306 Sayılı Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, toplamda 11 kez değişikliğe uğradığına dikkat çekti. Yapılan değişikliklerin sayısı fazla olsa da olası Marmara Depremi'ne hazırlıklı olma konusu göz önünde bulundurulduğunda, konutların dayanıklılığını artırma konusunda hala yetersiz kalındığı ve Türkiye'de kentsel dönüşümün rant için bir araç olarak kullanıldığını ifade etti. 6306 sayılı yasa kapsamında birçok askeri alan ve kamu arazisinin, yeşil alan olarak korunması gerekirken, lüks konut projelerine dönüştürüldüğüne dikkat çekti. Rezerv ve riskli alan ilan edilen bölgelerde yapılan projelerin büyük ölçekli planlar olduğunu belirterek, bu alanların rant değerinin yüksek olduğunu ve bu projelerle çevredeki rant değerlerinin de arttığını ifade etti.

Askeri alanlar ve kamu arazilerinin rezerv alan olarak kullanılması yerine rant projeleri için fırsat alanları olarak değerlendirildiğine de değinen Gökce, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından belirlenen 69 riskli alan ve 127 rezerv alanın İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından belirlenen müdahale alanlarıyla örtüşmemesinin, bu durumu daha da karmaşık hale getirdiğini belirtti. TOKİ'nin 2002 sonrası lüks konut projelerine odaklanmasının, sosyal konut üretiminde azalmaya neden olduğunu herkes için dayanıklı, sağlıklı konutlara erişimin adil olmadığını vurguladı.

Afete Hazırlıklı Olmanın Finansmanı

Gökce, deprem sonrası toplanan vergilerden Özel İletişim Vergisi'ne değinerek verginin amacına uygun kullanılmadığını ve imar aflarının yaygınlaştırılmasının deprem riskini daha da artırdığını belirtti. İmar afları kapsamında yapı kayıt belgeleri için toplanan 5,2 milyar doların deprem risklerini azaltmak için kullanılmadığını vurguladı. İstanbul'da imara açılan yeşil alanlar, askeri alanlar

ve kamu arazileri üzerinden 85 milyar dolar rant elde edildiğini, bu bütçenin yapıların afet riskine karşı güçlendirilmesi için kullanılabileceğini ifade etti. Özel İletişim Vergisi'nin, 1999 Marmara Depremi sonrası geçici olarak uygulamaya konulduğunu ancak toplanan bu fonların depremle ilgili amaçlar yerine başka alanlara aktarıldığını belirtti. Bu fonlarla 120 metrekarelik 1.300.000 konutun inşa edilmesinin mümkün olduğunu, ancak kaynakların farklı amaçlarla harcandığını ifade etti ve bugün olası bir depremde yeterli finansmana sahip olunmamasına yönelik kaygılara dikkat çekti.

Genel Değerlendirme: Çözüm Yolları

Gökce, kentleri depreme dayanıklı hale getirmek için yasal, yönetsel ve politik kararlarla birçok planlama aracının kullanıldığını, ancak bugünkü durumda İstanbul ve diğer deprem riski taşıyan şehirlerin hala yeterince dirençli olmadığını vurguladı. Sorunların çözümünde yeni kanunlar ve düzenlemelerin yetersiz kaldığını belirterek, afete hazırlık konusunda kapsamlı ve kalıcı çözümler gerektiğini ifade etti.

Gökce, deprem riskini azaltmak için yapıların güçlendirilmesinin teşvik edilmesi, imar barışı ve imar affı gibi uygulamaların yasaklanması gerektiğini dile getirdi. Ayrıca, Ulusal Deprem Konseyi'nin yeniden kurulmasının, yerel yönetimlerin yetkilerinin artırılmasının ve kaynakların doğru kullanılmasının önemine dikkat çekti. Rant odaklı kentsel dönüşüm projelerinin yerine dezavantajlı bölgelerin öncelikli olduğu bir dönüşüm sürecinin planlanması gerektiğini belirtti.

Yapı Güçlendirme Yönetmeliği'nin çıkarılması, güçlendirme tekniklerinin çeşitlendirilmesi ve riskli bölgelerde kentsel dönüşüm sürecine hız verilmesi gerektiğini vurguladı. Gökce, denetimsiz yapılaşmalara karşı cezai yaptırımlar getirilmesi, afet toplanma alanları ve kritik altyapıların öncelikli hale getirilmesi ve yapı denetimi ile kentsel dönüşüm süreçlerinin etkin uygulanmasının, afet riskini azaltmada kilit rol oynayacağını ifade etti.

Büyük Depremin Çeyrek Asır Ardından Marmara'ya Bütüncül Bir Bakış

Büyük Depremin Çeyrek Asır Ardından Marmara'ya Bütüncül Bir Bakış başlıklı oturum P**rof. Dr. H. Tarık Şengül**'ün moderasyonunda, İstanbul Teknik Üniversitesi'nden **Prof. Dr. Aliye Ahu Gülümser**, İstanbul Teknik Üniversitesi'nden **Prof. Dr. Himmet Karaman** ve Kocaeli Üniversitesi'nden **Prof. Dr. Şerif Barış**'ın katılımıyla gerçekleşti. Prof. Dr. Tarık Şengül'ün çok katmanlı ve çok ölçekli bir metabolizma sorunu olarak tanımladığı depreme hazırlık sürecinde ön plana çıkan ana mesele sistematik ve bütüncül ele alıştaki eksikler oldu.

Prof. Dr. Aliye Ahu Gülümser, İstanbul ve Marmara bölgesindeki planlama süreçlerinde bütüncül bir yaklaşımın önemini ve kurumların bir sistem içinde çalışması gerektiğini vurgulayarak konuşmasına başladı. Değişimin kaçınılmaz olduğunu belirten Gülümser, planlamada stratejik bakış açısını vurgulayarak üst ölçekli ve bütüncül bir bakış oluşturarak stratejik planın şu başlıklarda ele alınması gerektiğini açıkladı: potansiyelleri ve zorlukları tanımlamak, bir vizyon belirlemek, hedeflere ulaşmak ve eylem planlarını hayata geçirmek. Ancak veri analizinde eksikliklerin ve uygulama aşamasında karşılaşılan zorlukların, sürecin doğru işlemesini engellediğini ifade etti. Doğaya uygun planlama yapılmazsa afet risklerinin artacağını belirten Gülümser, Marmara ve İstanbul'da olası afetlerin yalnızca Türkiye'yi değil, dünyayı da etkileyebileceğini vurguladı.

1999 yılından günümüze sayısız mevzuat ve yasa değişikliği yapıldığını belirten Gülümser, Türkiye'nin mevzuatlarının açıkları olmayan ve güçlü bir yapıda olduğunu ifade ederken bunun yanı sıra koruma ve kullanma dengesinin tam anlamıyla sağlanamadığını belirtti ve bu bağlamda bütüncüllüğün altına bir kere daha çizdi.

Ayrıca, afet yönetiminin yalnızca AFAD'a bırakılmaması gerektiğini, tüm kurumların işbirliği içinde hareket etmesi gerektiğini ifade etti. Yapılan planların stratejik çevresel değerlendirmeyle bütüncül olarak ele alınmasının önemine dikkat çeken Gülümser, doğanın izlerinden öğrenerek sürdürülebilir bir gelecek için hareket edilmesi gerektiğini söyledi. Afet yönetiminin sadece veri toplamak değil, etik sorumlulukla ve uzun vadeli etkiler düşünülerek yapılması gerektiğini belirtti.

Prof. Dr. Himmet Karaman, 1999 depremlerinden bu yana yapılan çalışmaları özetleyerek, deprem risklerini analiz etmek ve azaltmak amacıyla yürütülen projelerden bahsederek konuşmasına başladı. Öncelikle, dünya genelinde, özellikle Amerika ve Japonya'daki uygulamaları inceleyerek, depremle mücadelede Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) temelli analizler ve simülasyonların kullanıldığını belirtti. Bu doğrultuda, HAZTURK adında bir yazılım geliştirdiklerini, bu yazılımın deprem tehlikelerini ve etkilenebilecek varlıkları belirleme konusunda yardımcı olduğunu açıkladı. Ayrıca, geçmiş depremlerin verilerini kataloglayarak, üç boyutlu modellerle senaryolar oluşturduklarını ve İstanbul için çeşitli deprem senaryolarında binaların hasar görebilirliğini analiz ettiklerini aktardı. Karaman, İstanbul'da yapılan çalışmalarda, binaların güçlendirilmesi, altyapı hasarları ve deprem sonrası yangın gibi çeşitli risklerin analiz edilerek, hasar ve risk haritalarının oluşturulduğunu ifade ederken ulaşım yollarının kapanması, baz istasyonlarının hasar görmesi gibi konularda da analizler yaparak, çeşitli yazılımlar geliştirdiklerini belirtti.

Son olarak İstanbul'daki acil ulaşım yolları, toplanma ve geçici barınma alanları gibi temel ihtiyaçlara ait verilerin güncellenmesi gerektiğini vurgulayan Karaman, mevcut planlamaların 1999 depreminden bu yana yeterince güncellenmediği belirtti. Kente ve altyapı sistemlerine ilişkin verilerin akıllı şehir sistemleriyle entegre edilerek sürekli güncellenmesi gerektiği ifade etti.

Prof. Dr. Şerif Barış, konuşmasında deprem risklerine karşı bilimsel, eğitimsel ve planlama temelli bir değerlendirme yaptı. İlk olarak, 1999 depremiyle ilgili bilimsel gözlemlerini paylaşıp, fay hatlarının zarara yol açtığını ancak dayanıklı binaların yıkılmadığını vurguladı. Depreme dayanıklı yapıların önemini örneklerle anlatarak, fay hattına yakın olunsa bile uygun yönetmeliklerle inşa edilen binaların ayakta kalabileceğini belirtti. Ayrıca, 1999 depremi sonrası İstanbul'un deprem riskini %65 olarak tahmin etseler de günümüzde bu oranın daha düşük olduğunu ve kesin bir deprem tahmini yapmanın mümkün olmadığını ifade etti.

Deprem tahmini ve erken uyarı sistemlerine değinen Barış, 1986'dan itibaren Kocaeli ve çevresinde Japon bilim insanlarıyla birlikte deprem öncesi belirti bulmaya yönelik çalışmalar yaptıklarını, ancak bilimsel olarak depremleri önceden tahmin etmenin mümkün olmadığını açıkladı. Bunun yerine, deprem erken uyarı sistemlerinin önemini vurgulayıp, bu sistemlerin 3-5 saniye içinde doğalgaz kesintisi, metro durdurma gibi acil müdahalelerle zararları azaltabileceğini belirtti. İstanbul'da bu sistemlerin yaygınlaştırılması gerektiğini ve Marmara bölgesindeki illerin bu konuda daha fazla çalışması gerektiğini söyledi.

Son olarak, toplumda afet bilincinin artırılması gerektiğini savunan Barış, eğitimin ve bireysel hazırlıkların önemine dikkat çekti. En iyi planlar ve teknolojilerin bile toplum eğitimsiz olduğunda yetersiz kalacağını belirterek, afetlere karşı bireysel ve kurumsal düzeyde hazırlıkların yapılmasının zorunlu olduğunu ifade etti. Aile afet planlarının ve düzenli tatbikatların önemini vurgulayan Barış, belediyeler ve kurumların afet yönetimi için kapsamlı ve bütüncül bir plana sahip olmaları gerektiğini dile getirdi.

İBB Depreme Nasıl Hazırlanıyor?

"İBB Depreme Nasıl Hazırlanıyor?" başlıklı oturum, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı **Gürkan Akgün**'ün moderasyonunda Kiptaş Genel Müdürü **Ali Kurt**, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Daire Başkanı **Enif Yavuz Dipşar**, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Daire Başkanı **Murat Yün** ve Afet İşleri Daire Başkanı **Selçuk Tütüncü**'nün katılımıyla gerçekleşti.

Ali Kurt, İPA ve MBB'ni sosyal konut ve kentsel dönüşüm konularında yaptıkları katkılar için tebrik ederek başladığı konuşmasında, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı Kiptaş'ın sosyal konut üretimi ve kentsel dönüşüm projeleri hakkında bilgi verdi. Kiptaş'ın öncelikli hedeflerinin sosyal konut üretmek ve kentsel dönüşümde örnek projeler gerçekleştirmek olduğunu belirtti. İlk dönemlerde sosyal konut üretiminde hedeflendiği kadar sosyal konut sağlanamamasının sebebi olarak meclis çoğunluğunun olmamasını gösteren Kurt, buna rağmen pek çok farklı modelde konut üretildiğine dikkat çekti. Türkiye'de ilk kez sabit taksitle ve temellerinin atıldığı dönemdeki asgari ücretlerin altında taksit seçeneği sunan konut ürettiklerini ve konut üretimlerinde İstanbul'da evi olmayanların önceliklendirildiğini vurguladı. Evsel atık suyun en az kirli olan kısmının tekrar kullanılmak üzere arıtılmasını sağlayan gri su geri kazanım sistemlerinin kullanıldığı, 3 tanesi İstanbul 1 tanesi de İzmit'te olmak üzere çeşitli projeler yapıldığını ifade etti. İzmit Belediyesi ile yapılan iş birliğini bir belediyeyle eş güdümlü çalışıldığı durumda ne kadar kısa sürede nasıl güzel işler başarılabileceğini göstermesi sebebiyle önemli gördüklerini belirtti. Ayrıca, İstanbul ve İzmit'te gerçekleştirilen sosyal konut projelerinin önemli başarılar sağladığını, ancak yüksek arsa maliyetleri ve inşaat maliyetlerindeki artışların sosyal konut üretimini zorlaştırdığını vurguladı.

Konuşmasında KİPTAŞ tarafından hayata geçirilen kentsel dönüşüm projelerine değinen Ali Kurt, İstanbul'daki dönüşüm süreçlerinin vatandaşa daha şeffaf ve erişilebilir hale getirilmesi için "İstanbul Yenileniyor" platformunu oluşturduklarını açıkladı. Bu platform aracılığıyla vatandaşların süreçleri takip edebildiğini ve daha iyi bir yönetim sağlandığını vurgulayarak platformun nasıl çalıştığını anlattı. Dar gelirli vatandaşların borç yükü altında ezilmemesi için yapılan çalışmalara öncelik verildiğinin özellikle altını

çizdi. Aynı zamanda, inşaat maliyetlerindeki artışların dönüşüm süreçlerinde büyük bir engel oluşturduğunu ve bu sorunun çözülmesi için kamu desteklerinin etkili kullanılması gerektiğini belirtti. Dar gelirli vatandaşlar için sosyal konut üretmek adına İBB ile arsa üretim konusunda çalışmalar yapıldığını ve yakın zamanda yeni projelerin hayata geçirileceğini ifade etti.

Kentsel dönüşümde elde edilen başarıları, proje tipolojilerinin farklı ve bölge dokusuna özgün olduğunu, konut üretimiyle birlikte üretilen alanlarda kreş inşa edildiğini ifade ederken aynı zamanda karşılaşılan zorlukları da özetleyerek, İstanbul'daki projelerin çeşitli bölgelerdeki uygulamaları ve sonuçları hakkında bilgi verdi.

Enif Yavuz Dipşar, konuşmasına deprem konusunun sosyal hizmetler ve sosyal politika boyutunda nasıl ele alınması gerektiğine dikkat çekerek başladı. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı'nın deprem sonrası yürüttüğü çalışmalar hakkında bilgi verdi. Depremde kırılgan grupların, özellikle kadınlar, çocuklar ve engellilerin, ihtiyaçlarının doğru bir şekilde belirlenmesi gerektiğini vurguladı. Kırılgan grupların depremde birbirinden farklı ihtiyaçlarının olduğunu o sebeple yalnızca ihtiyaçların karşılanması bağlamına ek olarak lojistik ve depolama planlamasının da tüm bu ihtiyaçlar gözetilerek karşılanması gerektiğinin özellikle altını çizdi. Hatay'daki yardımlar sırasında, kadın ve çocukların ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak hijyen malzemeleri ve temel ihtiyaçların yanı sıra kreş alanlarının oluşturulduğunu ve psikososyal destekler sağlandığını belirtti. Hatay'da "Mor Otobüs" hizmetinin sadece kadınlara hizmet eden bir araç olarak kullanıldığını; hijyenik ped dağıtımından psikolojik desteğe, sosyal hizmetlere kadar pek çok konuda destek sağlandığını ifade etti. İstanbul'da bu süreçte gönüllü desteğinin ve lojistik merkezlerinin büyük önem taşıdığını ifade etti. Hatay depreminde edinilen acı tecrübenin belediyelerde sosyal politika tabanlı çalışmaların ne kadar eksik olduğunu gösterdiğine ve bu konulara odaklanmanın önemine dikkat çekti. Kadın ve çocuklara yönelik ihtiyaçları özellikle vurgulayan Dipşar, depremin ardından İBB olarak 26 - 27 Ağustos 2023 tarihinde "Afet ve Kadın Çalıştayı" yaptıklarını belirtti.

Afet hazırlık ve müdahale aşamalarında kadınların da karar alma mekanizmalarına katılımı arama kurtarma ve toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimlerinin düzenleniyor olmasının, kadınların afetler toplumsal cinsiyet alanında çalışmaya gönüllü olarak teşvik edilmesinin, engelli, hamile, lohusa, yaşlı, mülteci kadınların ihtiyaçlarının afet planlamasına dahil edilmesinin ve mahalle kadın örgütlerinin desteklenmesinin oldukça önemli olduğunu belirtti. Dirençli şehir kavramının ancak dirençli toplumla birlikte var olabileceğini ifade eden Dipşar, yapı stoğu da ne kadar dirençli olursa olsun insanın dirençli olmadığı ve en kırılgan grupların güçlendirilmediği bir modelde başarı sağlamanın mümkün olmadığını ifade etti.

Afetler sırasında sosyal hizmetlerin toplumsal cinsiyete duyarlı bir şekilde yürütülmesinin önemine değinen Dipşar, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin, özellikle engellilerin ve diğer kırılgan grupların ihtiyaçlarını haritalandırarak ve çeşitli sosyal hizmet merkezleri açarak bu süreci yönetmeye çalıştığını belirtti. Deprem sonrası elde edilen tecrübelerin diğer belediyelere model olabilecek şekilde sistematik bir şekilde paylaşılmasını önerdi.

Murat Yün, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Dairesi Başkanı olarak İstanbul'daki yapı stoğunu ve kentsel dönüşüm çalışmalarını detaylı bir şekilde aktardı. İstanbul'da 1.3 milyon civarında bir yapı stoğu bulunduğunu bunun 1.2 milyon adetinin konut, işyeri ve kamu yapılarından oluştuğunu, yaklaşık 7.7 milyon da bağımsız bölüm bulunduğunu belirten Yün, bu 1.2 milyon yapının yaklaşık 850.000 adetinin 2000 yıl öncesi yapıldığını yani yapı stoğunun eski olduğu bilgisini paylaştı. Bu yapıların büyük bir kısmının eski olduğunu ve 12 yılda sadece %11-12'sinin yenilendiğini belirtti. İstanbul Teknik Üniversitesi ile birlikte İstanbul için hazırlanan kentsel dönüşüm strateji belgesi için yapılan zemin ve yapı verisine göre olası bir depremde yaklaşık 200.000 yapının yıkılabileceğini veya ağır hasar görebileceğini öngördüklerini vurguladı. 2012 yılından bu yana 6336 Sayılı Kanun Kapsamında 67 tane riskli alan 179 tane de rezerv alan ilan edildiğine dikkat çeken Yün, rezerv ve riskli alan ilanlarının nasıl kullanıldığına dair endişeler olduğunu ifade etti.

İstanbul'da 200.000 yapı, 1.300.000 bağımsız birimin yaklaşık 3 milyon kişiyi barındırdığına dikkat çekerek bu riskli binaların yıkılması durumunda, bu nüfusun nerede barınacağı konusunda kamu otoritelerinin çözüm sunması gerektiğini ifade etti. Yün, İBB'nin mevcut afete hazırlık çalışmalarını hızlandırdığını, çeşitli daire başkanlıklarının afet yönetiminde roller üstlendiğini ve merkezi yönetim ile işbirliği içinde olduklarını belirtti. Kentsel dönüşüm ve afet yönetimi stratejilerini üst yapı, altyapı, ulaşım ve deprem anı ile sonrası olmak üzere dört ana başlık altında topladıklarını açıkladı. Toplam 73 projeyi tamamladıklarını, 95 projeyi ise devam ettirdiklerini ve 30 milyar TL'lik bir bütçe kullandıklarını belirtti. Ayrıca merkezi yönetim, yerel yönetim ve STK'ların iş birliği içinde çalışmasının bir tercih değil, zorunluluk olduğunu ifade etti.

İBB tarafından yapılan çalışmalardan bahseden Yün, vatandaşların riskli binalardan tahliye edilmesi ve geçici konut sağlanması gibi ekonomik destekler sunduklarını ifade etti. İBB'nin afet eğitimleri ve erken uyarı sistemleri gibi önleyici çalışmalarını da paylaşarak, İstanbul'u daha dayanıklı hale getirmek için sürekli bir işbirliği ve iyileştirme çabası içinde olduklarını vurguladı. Bu çabaların yanı sıra, Karanfilköy ve Fikirtepe gibi bölgelerde yapılan yapıların aksine afet odaklı bir anlayışla kentsel dönüşüm yapılması gerektiğini, bu süreçte sadece yapısal değil, sosyal ve toplumsal boyutun da önem taşıdığını ifade etti. Olumsuz örneklerin tekrarlanmaması için, barınma hakkını esas alan bir konut politikasının gerekliliğini belirterek, bu yaklaşımla İstanbul'un daha hızlı ve etkili bir şekilde dayanıklı hale getirebileceğini söyledi. Riskli yapılarını kentsel dönüşüme sokmak isteyen hak sahipleri için verilen mali desteklerden, kira yardımlarından ve geçici konut alanlarından bahsederek konuşmasını sonlandırdı.

Selçuk Tütüncü, İBB Afet İşleri Daire Başkanlığı'nın afet yönetimi ve koordinasyon süreçlerini, afet koordinasyon merkezinin başarılarını ve gelişimlerini aktarırken, yeni kurulan müdürlüklerin görevlerini, yapılan güçlendirme projelerini ve yürütülen eylemleri de aktardı. İBB'nin afet hazırlık ve yanıt kapasitelerini artırmak amacıyla yürütülen projeler arasında İRAP eylemler, itfaiye istasyonlarının güçlendirilmesi, köprü ve viyadüklerin güçlendirilmesi, acil durum toplanma alanlarının iyileştirilmesi, meteorolojik uyarı sistemleri ve eğitim programları gibi çalışmaların yer aldığını belirtti. İRAP kapsamında 1305 eylem olduğunu ifade eden Tütüncü, İBB'nin sorumluluğunda olan eylemlerin takibinin ilgili birimler tarafından koordine edildiğini ve 2027 yılına kadar tamamlanması hedeflenen eylemlerin 4'te 3'ünün tamamlandığını belirtti. Yeni eylemler için risk azaltma planında farklı uygulamaları da devreye almak üzere ön başvuruların planlandığı bilgisini paylaştı.

Farklı birimlerle de işbirliği içerisinde olduklarını belirten Tütüncü, İtfaiye Daire Başkanlığının, Hatay'daki deneyimler sonucunda 137 itfaiye istasyonunun güçlendirilmesi için projeler başlattığını, itfaiye araçlarının bakım ve onarımları yapılarak kullanılabilir hale getirildiğini belirtti. Ulaşım Daire Başkanlığının ise köprü ve viyadüklerin güçlendirilmesi için riskli alanları belirleyip gerekli güçlendirme çalışmalarını sürdürdüğünü ifade etti.

Acil durum toplanma ve geçici barınma alanlarının iyileştirilmesi için AFAD ve ilgili birimlerle işbirliği yapıldığı belirten Tütüncü, bu alanların fonksiyonel hale getirilmesi ve ekiplerin etkin bir şekilde çalışabilmesi için gerekli altyapı ve düzenlemelere odaklanıldığını, Hatay'da yaşanan aksaklıkların İstanbul'da tekrar yaşanmaması için titizlikle çalışmaların yürütüldüğü bilgisini paylaştı. Tütüncü konuşmasında haberleşme ve teknoloji altyapısı konusunda AKOM'un, fiber optik altyapı ve yüksek çözünürlüklü kameralarla desteklendiğini, bu teknolojinin afet durumlarında etkin bir koordinasyon sağlamak amacıyla kullanıldığını ve ayrıca, İstanbul genelinde 35 röle noktası ve sayısal telsizler ile kesintisiz haberleşme sağlandığını dile getirdi. Meteorolojik olayları takip etmek için yerel yönetimlerde ilk defa taşkın erken uyarı sisteminin 5 dere üzerinde kurulduğunu, İstanbul'un 10 farklı kritik noktasında akım gözlem istasyonu kurulduğunu, erken uyarı sistemleri ve sensörlerdeki verilerin de halk ve kamu kurumlarıyla paylaşıldığını ifade etti. Eğitim ve tatbikatlar konusunda ise İBB'nin çeşitli birimlerle işbirliği içinde eğitimler ve tatbikatlar düzenlendiği bilgisini paylaşan Tütüncü, Kentsel Dönüşüm Daire Başkanlığı tarafından afet bilinci eğitimleri verildiği ve mobil afet eğitim aracı ile geniş kitlelere ulaşıldığını ifade etti.

Tütüncü, gelişmiş teknolojiler, iletişim altyapısı ve ulusal planlarla entegre şekilde yürütülen çalışmaların yanında, afet gönüllüleri projeleri ve eğitim programlarının öneminin üzerinde durdu. Dünya örneklerini yakından inceleyerek en iyi uygulama örneklerini AKOM bünyesine entegre etmek için projeler geliştirdiklerini ve bu projeleri hızlı bir şekilde hayata geçirmek için çalışmalarını sürdürdüklerini ifade etti. Konuşmasında genel anlamıyla, İstanbul'un afet yönetim kapasitesinin güçlendirilmesi için yapılan kapsamlı ve çok yönlü hazırlıklar hakkında bilgi verdi.

Marmara Bölgesi'nden Deprem Hazırlık Çalışmaları

"Marmara Bölgesi'nden Deprem Hazırlık Çalışmaları" başlıklı oturum, Afet Risk Yönetim Uzmanı **Dr. Emin Yahya Menteşe**'nin moderasyonunda Bursa Büyükşehir Belediyesi Kentsel Dönüşüm Daire Başkanı **Tahir Yılmazeli**, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Afet İşleri Dairesi Başkanı **Şemsettin Yıldırım**, Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi Deprem Risk Yönetim Daire Başkanı **Sevim Avcı Yener**'in katılımıyla gerçekleşti.

Dr. Emin Yahya Menteşe, 2021 yılında başladıkları Marmara Bölgesi'ne odaklanan TÜBİTAK destekli bir projeye tanıttı. Projenin hedefleri arasında deprem senaryolarının ve simülasyonlarının hazırlanması, stratejik planların geliştirilmesi ve depremin sosyal boyutunun incelenmesi yer alıyor. İstanbul ve çevresindeki hasar tahminlerini ve dayanıklılık stratejilerini geliştirmek amacıyla kapsamlı bir bina verisi ve kentsel dayanıklılık analizi yapılmış, elde edilen veriler açık veri sistemleri aracılığıyla paylaşıma sunulmuştur. Menteşe, depremin toplumsal boyutu ele alınmadan sadece fiziki boyutunun çözülebileceğine inanmadığını özellikle vurgulayarak bu projedeki amaçlarını, depremin etkileyeceği bölgenin fiziki ve sosyal koşullarını analiz etmek olarak açıkladı. Veri oluşturmanın tek başına yeterli olmaması sebebiyle elde edilen verileri açık veri sistemleri aracılığıyla herkesin erişimine sunmak için bir web tabanlı CBS altyapısı geliştirdiklerini ifade etti. Araştırmanın çalışmalarının devam ettiğini belirtirken, kentsel dayanıklılık analizlerinde veriye erişim, riskin anlaşılmaması, kurumlar arası koordinasyon ve toplumsal farkındalık gibi konularda ciddi eksiklikler tespit edildiğinin ve iyileştirme alanlarının üzerinde durduklarını aktardı.

Sevim Avcı Yener, konuşmasında Tekirdağ Büyükşehir Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Dairesi Başkanlığı'nın çalışmalarını özetledi. 2014 yılında kurulan daire başkanlığı, deprem ve zemin inceleme, afet yönetimi ve kentsel dönüşüm konularında faaliyet gösteriyor. Avcı Yener, yapılan çalışmalarda İlk olarak 6300 m² alanda jeoloji haritaları hazırlayan belediyenin, 30.000 hektarlık bir alanda mikrobölgeleme etüt çalışmaları yaparak imar planlarına altlık oluşturulduğu bilgisini paylaştı. Ayrıca, Şarköy ilçesinde karadan geçen ve 1912 yılında kırılan fayın fay tespiti çalışmaları yapılarak, bu alanlarda tampon bölgeler oluşturulduğunu ifade etti.

Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi'nin, Tekirdağ'daki çalışmalara önemli destekler sağladığını ifade eden Yener, il sınırları içinde 2016'dan beri kuvvetli yer hareketi kayıtçı ağı kurulumu üzerinde çalıştıklarını belirtti. Tekirdağ'da yapılan çalışmalar arasında, 2017 yılı itibariyle AFAD ve Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi olarak ilçe belediyelerinin de katkılarıyla, mevcutta 250 adet olan toplanma alanları sayılarını artırarak 350'ye çıkarıldığını ve QR kodlu bilgi sistemlerine aktarıldığını belirtti. Tekirdağ il sınırları içerisine afet konteynerleri yerleştirildiğini belirtti bilgisini paylaştı. Aynı zamanda toplanma alanlarına tuvalet, duş ve kesintisiz elektrik üniteleri yerleştirilmesi yapıldığını, Tekirdağ il sınırları içerisinde 16 adet geçici barınma alanı belirlediklerini ve bu alanlara afet gerçekleşmeden su ve kanalizasyon altyapı hizmetleri götürüldüğü bilgisini verdi.

Avcı Yener, AFAD ile beraber şehirdeki afet yönetimi ve eğitim çalışmalarının, gönüllü arama-kurtarma ekiplerinin sayısının arttırıldığını ifade etti. Deprem simülasyon tırı ile okullara, kamu kurum ve kuruluşlarına ve vatandaşlara yönelik afet eğitimleri üzerine yoğunlaştıkları üzerinde durdu. Türkiye Deprem Vakfı ile ortak proje kapsamında Türkiye içerisine afet bilinci eğitimleri verildiği bilgisini paylaştı. Projelerin, afet sonrası toplumsal dayanıklılığı güçlendirmek ve kentsel dönüşüm süreçlerini hızlandırmak amacıyla devam ettiği ifade etti. Kentsel dönüşüm projeleri, bina performans analizleri ve hızlı tarama yöntemleri gibi farklı konularda yapılan çalışmaları da paylaştı.

Sevim Avcı Yener, kentsel dönüşüm stratejilerinin ilçeler bazında tamamlanmakta olduğunu ve daha sonra il bazında tamamlanacağını belirtti. Tekirdağ'da yapılan bina performans analizleri sonucunda 1999 öncesi binaların büyük oranda risk taşıdığını belirtti. Altınova Mahallesi'nde başlatılan kentsel dönüşüm sürecinden bahseden Yener, bu projede İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Kiptaş'tan aldıkları destekle ilerlediklerini ifade etti. "Tekirdağ Yenileniyor" platformunun kurulması ve riskli yapılar için dönüşüm sürecinin desteklenmesi çalışmalarının devam ettiğini ifade ederek konuşmasını sonlandırdı.

Şemsettin Yıldırım, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Afet İşleri Daire Başkanı olarak Kocaeli'deki afet yönetimi çalışmalarını ve dairelerinin yapılanması hakkında bilgi verdi. Yıldırım, afet öncesi, sırası ve sonrası hazırlıklara yönelik olarak kurulan daire başkanlığının, özellikle 6 Şubat Depremleri'nden sonra aktif rol aldığını belirtti. Daire Başkanlığının Kocaeli Üniversitesi, Gebze Teknik Üniversitesi ve TMMOB'nin de katkılarıyla oluşturduğu bilim kurulunun, 14 maddelik bir eylem planı hazırlayarak yapı stoğu envanterinin ve kentsel dönüşüm projelerinin temelinin atıldığını ifade etti. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yapı stoğu envanterinin büyük ölçüde tamamlandığı bilgisi paylaşıldı. İnşaat Mühendisleri Odası Kocaeli Şube Başkanı Ali Akgün ve 150 inşaat mühendisi ile birlikte yürütülen çalışmada, yaklaşık 315.694 yapının incelenmesi hedeflenerek, bu yapılar arasında özellikle 1999 öncesi ve 1999-2007 arası döneme ait 210.000 adet yapının incelendiği bilgisi aktarıldı. Yıldırım, belediyenin halihazırda 8 ilçede kentsel dönüşüm çalışmaları sürdürdüğünü belirtti. Özellikle İzmit, Gölcük ve Körfez bölgelerinde yoğunlaşan bu çalışmalar kapsamında, önümüzdeki 10 yıl içinde Kocaeli bölgesinde 125.000 bağımsız birimin kentsel dönüşüme açılması planlandığını açıkladı. Bu birimlerin yaklaşık 25.000'inin, Büyükşehir Belediyesi'nin iştiraki olan Kent Konut tarafından gerçekleştirileceğini ifade etti. Aynı zamanda, geçici barınma alanları ve toplanma merkezleriyle ilgili çalışmaların da yürütüldüğünü ve iletişim altyapısının güçlendirilmesi için afet haberleşme istasyonlarının kurulduğunu ifade etti.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Afet İşleri Dairesi kurulmadan önce 92 adet olan geçici barınma merkezlerinin AFAD ile koordineli olarak yapılan çalışmalar kapsamında 146'ya çıkartıldığını ifade eden Yıldırım, hayata geçirilen bu geçici barınma alanlarında yaklaşık olarak 140.000 çadır kurulabileceğini ve 559.000'e yakın kişiye hizmet verebileceğini belirtti.

Yıldırım, 6 Şubat Depremlerinin ardından Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin de aktif olarak görev aldığını, Hatay'da yapılan çalışmaları ve mobil afet mutfaklarının sağladığı hizmetler hakkında detaylı bilgileri paylaştı. Ek olarak, sosyal hizmetler, lojistik destek ve afet sonrası yapılan çalışmalara da değindi. Belediyenin, afet yönetimi kapsamında çeşitli daire başkanlıkları ile koordineli olarak çalışıldığını ve afet anında tüm birimlerin görev aldığını ifade etti. Bu süreçte, afet sonrası hizmetlerin hızla sağlanabilmesi için çeşitli önlemler alındığını ve bu alandaki gelişmelerin sürekli ola-

rak değerlendirildiğini, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından verilen eğitimleri de açıklayarak konuşmasını tamamladı.

Tahir Yılmazeli, Bursa Büyükşehir Belediyesi Kentsel Dönüşüm Başkanı olarak, yakın zamanda açılan Afet İşleri Daire Başkanlığı ve Bursa'nın kentsel dönüşüm ve afet yönetimi üzerine yürütülen çalışmaları hakkında bilgi verdi. Şehir plancısı olarak görevine başlamasının ardından, özellikle deprem zemin incelemeleri ve kentsel dönüşüm projeleri üzerine yoğunlaştığını aktaran Yılmazeli, Bursa'nın depremsellik açısından Kuzey Anadolu Fay Hattı'nın etkisi altında olduğunu ve şehirde önemli fay hatlarının bulunduğunu belirtti. 1855 yılında yaşanan büyük depremin, Bursa ve çevresinde büyük yıkıma neden olduğunu hatırlatarak, bu tür risklere karşı yapılan zemin ve kentsel dönüşüm çalışmalarından bahsetti. Bu kapsamda devam eden projelerden bir diğerinin ise Kentsel Dönüşüm Strateji Belgesi olduğunu vurguladı. Bursa'nın kentsel dönüşüm projeleri kapsamında 24 farklı noktada projelerin sürdüğünü ve bugüne kadar yaklaşık 2.000 bina ve 7.500 bağımsız birimin yıkılarak yerlerine 10.000'in üzerinde yeni konut inşa edildiğini belirtti. Ayrıca, şehirde deprem parkları oluşturma ve mahalle afet gönüllüleri projeleri gibi önleyici çalışmalardan bahsetti.

Bursa'da son yıllarda gerçekleştirilen afet risk analizleri ve zemin etütleriyle, şehirdeki deprem riski ve sıvılaşma potansiyeli hakkında kapsamlı haritalar oluşturulduğu bilgisini paylaştı. Bursa Teknik Üniversitesi ile yaptıkları protokolden ve çalışmalarından bahsetti. TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi ile yapılan çalışmalar sonucunda zeminle ilgili çeşitli haritaların elde edildiğini, mikro bölgeleme çalışmalarının tamamlandığını ve Bursa'nın doğusunda yer alan Yıldırım ilçesinde bu çalışmaların onaylandığını belirtti. Ayrıca, JICA ile yürütülen projeler kapsamında Bursa'nın deprem tehlike haritası ve dirençlilik planı hazırlandığını ifade etti. Yapısal ve zemin verileriyle ilgili envanterin de tamamlandığını vurgulayan Yılmazeli, JICA ile yürütülen projenin sonuçlarına göre, çalışmayı 2025 yılının ikinci çeyreğinde tamamlamayı hedeflediklerini söyledi.

Bursa'nın Marmara Bölgesi'nin ikinci büyük kenti oluşuna değinen Yılmazeli aynı zamanda sanayi, tarım ve turizm alanları bakımından önemli bir merkez olduğunu ifade etti. Ancak, hızlı nüfus artışı ve plansız yapılaşmanın kentsel gelişim üzerinde olumsuz etkiler yarattığını Bursa'nın gelişiminin bu doğal kültürel tarihi değerleriyle çok da örtüşmediğini vurguladı.

Yılmazeli, Deprem Parkı projesi kapsamında, Bursa'da kentin doğu ve batısında mevcut park alanlarında deprem parkları oluşturulması planlandığı bilgisini paylaştı. Vakıf Bera Kent Parkı'nın 5.500 kişilik, Hüdavendigar Parkı'nın ise 7.000 kişilik kapasiteye sahip olacağını belirttiği bu park projesi afet sonrası ilk birkaç gün içinde temiz su, tuvalet ve duş ihtiyaçlarını hızla karşılamayı hedeflediklerini ifade etti. Son olarak, Bursa'nın merkezindeki Altıparmak ve Çarşamba mahallelerinde yürütülen kentsel dönüşüm projelerinden ve bu projelerde çeşitli meslek odaları ve yerel yönetimlerle yapılan iş birliğinden söz etti. Tahir Yılmazeli, tüm bu çalışmaların Bursa'nın deprem riskine karşı dayanıklılığını artırmayı hedeflediğini belirterek konuşmasını tamamladı.

Yerel Yönetimler ve Depremin 25 Yılı

"Yerel Yönetimler ve Depremin 25 Yılı" başlıklı oturum, **Esra Huri Bulduk**'un moderasyonunda Adıyaman Belediye Başkanı **Abdurrahman Tutdere**, Hatay Defne Belediye Başkanı **Halil İbrahim Özgün**, İzmit Belediye Başkanı **Fatma Kaplan Hürriyet** ve Bilecik Belediye Başkanı **Melek Mızrak Subaşı**'nın katılımıyla gerçekleşti. Panelde diğer oturumlardan farklı olarak deprem deneyimleri, deneyimlerden çıkarılan dersler ve bu kapsamda yerel yönetimler arası işbirliği konularında görüşler paylaşıldı.

Belediye Başkanlarına bulundukları bölgelere yönelik bir çerçeve oluşturarak, panelde aşağıdaki sorular yönlendirildi:

- 6 Şubat Depremi anında etkilenen bölgelerin yerel yönetimlerine düşen en önemli görev ne oldu?
- Büyük deprem geçirmiş ve/veya depremden etkilenmiş Marmara Bölgesinde yer alan yerel yönetimlerde deprem hazırlık süreci diğer kentlerden nasıl farklılaşıyor?
- Deneyimlerden geleceğe yönelik nasıl dersler çıkarıldı?
- Bütüncül bir deprem seferberliği için yerel yönetimler nasıl birlikte çalışabilir?

Esra Huri Bulduk konuşmasına Türkiye'nin bir deprem ülkesi olduğuna dikkat çekerek başladı. Türkiye'nin, 191 ülke içinde deprem riski açısından 9. sırada olduğunu vurguladı. Türkiye'de en fazla can kaybı yaşanan ve ağır hasar sonucu alınan depremlerin 1939 Erzincan depremi, 1999 Gölcük depremi ve en son 2023'te gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli deprem olduğunu ve bu depremlerin oldukça büyük yıkımlara neden olduğunu hatırlattı. 1999 Gölcük Depremi'nin üzerinden 25 yıl geçtiğini, bu süreçte deprem vergisi ve kentsel dönüşüm gibi kavramların hayatımıza girdiğini, ancak bu tedbirlerin ne kadar faydalı bir şekilde uygulandığının sorgulanması gerektiğini ifade etti.

Özellikle 5393 sayılı Belediye Kanununun 73. maddesinin ardından 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun kapsamında rezerv ve riskli alan kavramlarının hayatımıza girdiğini belirten Bulduk, bu süreçte, yeni rant bölgeleri oluşturularak üst gelir gruplarına hitap eden projelerin önceliklendirildiğini, Kahramanmaraş Depreminde de yıkıcı sonuçlarını gördüğümüz imar affı gibi hatalı uygulamaların yapıldığını ve yapılmaya da devam edildiğini vurguladı.

Bulduk 6 Şubat Depremlerinde 50.000'den fazla kişinin hayatını kaybettiğini, 120.000'den fazla kişinin yaralandığını ve 3 milyondan fazla kişinin yerinden olduğunu, 11 şehirde 328.000'e yakın binanın kullanılamaz hale geldiğini belirtti. TMMOB'un, bu ağır tablonun nedenlerini geç müdahale, kamu otoritesi eksikliği, afete hazırlıksız yakalanma ve koordinasyon eksikliği olarak sıraladığını aktardı. Depremin ardından yapılan müdahalelerde yaşanan eksiklikleri, geliştirilmesi gereken alanları ve bu konudaki belediyelerin rollerini tartışmak üzere oturumu başlatarak Adıyaman Belediye Başkanı Abdurrahman Tutdere'ye söz verdi.

Abdurrahman Tutdere acı bir şekilde deneyimlenen 6 Şubat Depremlerinin Türkiye'de yarattığı yıkımı ve afet yönetimindeki eksiklikleri vurgulayarak konuşmasına başladı. Depremin ardından Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kurulan Deprem Araştırma Komisyonu'nun raporlarına rağmen gerekli yasal ve organizasyonel adımların henüz atılmadığını belirtti. Özellikle yerel yönetimlerin ve merkezi hükümetin koordinasyon eksikliklerine dikkat çekti ve hazırlıksız yakalanmanın büyük kayıplara yol açtığını ifade etti.

Adıyaman'daki krizin yönetimi sırasında yaşanan aksaklıkları örnek vererek, bu tür olayların tekrarlanmaması için acil düzenlemeler ve iyileştirmeler yapılması gerektiğini belirten Tutdere, 6 Şubat depremlerinde Adıyaman'ın unutulduğunu ve arama kurtarma çalışmalarının ancak üçüncü günün sonunda başladığını dile getirdi. Deprem sonrasında Adıyaman'da yaşanan koordinasyon eksikliklerinden ve hazırlıksızlıktan bahsederek, yerel yönetimlerin bu tür felaketlere karşı daha iyi hazırlanması gerektiğini özellikle vurguladı. Toplanma alanlarının belirlenmesi ve temel ihtiyaçların deprem öncesinde hazır hale getirilmesinin önemine dikkat çeken Tutdere, Adıyaman Belediyesi olarak bir kriz merkezi ve aşevi kurmayı planladıklarını ve bu çalışmaların diğer belediyeler için de örnek teşkil etmesi gerektiğini belirtti. Yaşanan acı deneyimi aktaran Tutdere, deprem sonrası sosyal iyileşme sürecinde yaşanan zorluklara da değindi. Özellikle barınma ve iletişim konularındaki eksikliklerin depremzedeleri nasıl etkilediğini açıklarken, 6 Şubat depremi sonrası yaşanan iletişim sorunlarını da aktardı, ve baz istasyonlarının yerleşim yerlerinde doğru konumlandırılması gerektiğini ifade etti. Ardından deprem sonrası sosyal destek ile konut ihtiyacının önemine vurgu yaptı. Depremzedelerin yaşadığı zorlukları hafifletmek ve gelecekte benzer felaketlere karşı daha hazırlıklı olmak için hükümetin ve yerel yönetimlerin iş birliğiyle etkili çözümler geliştirilmesi gerektiğini ifade etti.

Tutdere konuşmasında 6 Şubat depreminden sonra mevcut yasaların ve yönetmeliklerin değişmemiş olması nedeniyle ruhsat verme süreçlerinde yaşanan çelişkilere de değindi. Deprem öncesi yönetmeliğe göre verilen ruhsatların, yeniden yıkımlara yol açabileceği belirtilerek, ülkenin deprem yönetiminde daha bütüncül ve gerçekçi bir yaklaşım benimsemesi gerektiği vurgulandı. Türkiye'nin, Japonya gibi depremle yaşamayı öğrenmesi gerektiği, yerel yönetimlerin ve devletin işbirliği ile afet yönetim sisteminin baştan aşağı yeniden düzenlenmesi gerektiğini belirtti.

Son olarak, depremin yarattığı tahribatların uzun yıllar boyunca unutulmayacağını, ancak halkın hayata tutunma konusunda güçlü bir irade gösterdiğini ifade etti. Bölgedeki yaşamı normale döndürmek için büyük bir sorumluluk taşıdıklarını ve bu sorumluluğun bilinciyle hareket ettiklerini belirterek, sivil toplum ve gönüllülerin gösterdiği dayanışmanın önemine dikkat çekerek konuşmasını tamamlayan Tutdere, bu dayanışmanın yanında, kalıcı ve gerçek çözümler getirecek yasal ve yapısal reformların hayata geçirilmesi çağrısında bulundu.

Halil İbrahim Özgün, Hatay'daki büyük depremin ardından yaşadıkları zorlukları ve duygusal etkilerini paylaştı. Hatay'ın tarihi, kültürel ve sosyo-kültürel değerleriyle özel bir kent olduğunu belirten Özgün, depremin Hatay'da büyük bir yıkıma neden olduğunu ve özellikle Antakya ile Defne ilçelerinin neredeyse tamamen yok olduğunu dile getirdi. Depremin, sadece insanları değil, şehrin

tarihi ve kültürel varlıklarını da ciddi şekilde etkilediğini belirtti. Deprem anında yaşanan korkunç sarsıntılar sürecinde yapılanların deprem hazırlığı olarak yapılan tatbikatlara benzemediğini, o korku ve endişe anında pek çok kişinin yapılması gerekenleri atlayabildiğini ve yetersiz kaldığını kendi deneyimleriyle paylaştı. Tatbikatların, deprem hazırlığının ne kadar önemli olduğunun altını çizerken asıl yapılması gerekenin yerel yönetimler ve merkezi yönetim tarafından kentleri depreme hazırlıklı hale getirmek olduğunu ifade etti.

Deprem anında deprem bölgesinde olan belediyelere hayati bir görev düşemeyeceğini ifade eden Özgün, kendi yaşadıkları deneyimde bu denli yıkımın görüldüğü bir bölgede ilk akut süreçte deprem bölgesindeki belediyenin yapabileceği bir şey olmadığını belirtti. Deprem öncesi hazırlıklı olmak gerektiğini, mikrobölgeleme çalışmalarının, kentsel dönüşümün, güçlendirme çalışmalarının deprem öncesi tamamlanmış olması gerektiğini özellikle vurguladı.

Özgün deprem sonrası yardım süreçlerinin yavaş işlediğini ve kriz anında organizasyon eksiklikleri nedeniyle birçok can kaybının yaşandığını özellikle vurguladı. Ayrıca, afet öncesi alınması gereken önlemler ve risk alanlarının belirlenmesi gerektiğinin altını çizdi. Belediyelerin ve sivil toplum kuruluşlarının büyük rol oynadığını ancak merkezi yönetimden gelen yardımların ve kaynakların yetersiz kaldığını belirtti. Özgün, afet sonrası toparlanma sürecinde belediyelerin rolünün hayati olduğunu vurgularken, bir kentin toparlanmasının, belediyelerin ayağa kalkmadan mümkün olmayacağını belirtti ve şehirlerin normalleşmesi için belediyelere yeterli kaynakların aktarılması gerektiğini, mevcut bütçelerin de adil dağıtılmasının önemli olduğunu ifade ederek hükümete bu konuda çağrıda bulundu.

Konuşmasında, deprem bölgelerinde belediyelerin müdahale ve koordinasyon eksikliklerine de dikkat çeken Özgün, yapı denetim sistemindeki açıkların ve koordinasyonun yetersizliğinin altını çizdi. Yerel yönetimlerin finansal ve karar alma yetkilerinin güçlendirilmesi gerektiğini belirterek, özellikle afet durumlarında bu eksikliklerin ciddi sorunlar yarattığını ifade etti. Yaşadığı deprem deneyiminden bahseden Özgün, bebekli ailelere mamaları, ihtiyaç sahiplerine gerekli ilaçları, besinleri hep moto kuryeler aracılığıyla ulaştırılabildiğini belirtti. Depremi deneyimlemiş olmanın farklı bir bakış açısı kattığını ifade ederek bu deneyimlerden önemli dersler çıkarılması gerektiğini ve deneyimlerin ardından yapılması gereken çalışmaların o gözle yeniden planlanmasının ne kadar önemli olduğunu vurguladı. Ayrıca, dayanışma ruhu ve sosyal demokrasinin gücüyle zorlukların üstesinden geleceklerine olan inancını dile getirerek konuşmasını sonlandırdı.

Fatma Kaplan Hürriyet, 17 Ağustos Marmara depremi yıldönümünde deneyim paylaşımının ve farkındalığın önemini vurguladı. 1999 depremini yaşadığı dönemde sadece bir vatandaş olarak tecrübe edebildiğini, ancak belediye başkanlığı döneminde hem 1999 hem de 6 Şubat 2023 depremlerinden dersler çıkardığını belirtti. Bu süreçte, deprem öncesi ve sonrası hazırlıkların yetersiz kaldığını, bazı belediyelerin hala gerekli önlemleri almadığını ve kurumlar arası işbirliğinin eksik olduğunu ifade etti. Deprem sonrası yardım süreçlerinde yaşanan organizasyon eksiklikleri ve veri yetersizlikleri gibi sorunları örneklerle açıkladı.

Hürriyet, İzmit'te hala yıkılmamış ağır hasarlı binaların bulunduğunu ve göreve geldikten sonra sembol haline gelen bazı tehlikeli binaları yıkarak soruna müdahale ettiklerini ifade etti. 25 yıl geçmesine rağmen İzmit'te deprem sonrası gereken önlemlerin alınmadığını vurgulayan Hürriyet, deprem sırasında yerel yönetimlerin ellerinin kolunun bağlı olduğunu ve önceden alınan önlemlerin hayati olduğunu belirtti. Belediyelerin afet anında yapabileceklerinin sınırlı olduğunu, ancak deprem öncesi güçlendirme ve dönüşüm çalışmalarının çok daha kritik olduğunu dile getirdi. Hürriyet, belediyeler arasında iş birliğinin ve kurumlar arası koordinasyonun yeterince sağlanamadığına dikkat çekerek, siyasi farklılıkların böyle kritik konularda bir kenara bırakılması gerektiğini belirtti. Bu eksikliklerin Marmara Depremi'nden bu yana sürdüğünü ve hâlâ gerekli derslerin alınmadığını ifade etti.

6 Şubat depremini takiben İzmit Belediyesi olarak kendi çaplarında bir dizi hazırlık ve işbirliği çalışması yürüttüklerini, bu süreçte yeni projeler geliştirdiklerini ve işbirlikleri kurduklarını aktaran Hürriyet, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile işbirliğiyle hayata geçirilen sosyal konut projeleri ve diğer uygulamaları öne çıkararak, depreme hazırlık konusunda daha geniş bir işbirliği ve etkili planlama ihtiyacını vurguladı. Hürriyet, Marmara Belediyeler Birliği ve diğer ilgili kurumlarla daha kapsamlı bir eylem planı oluşturulması gerektiğini belirtti ve kendi yetkileri çerçevesinde en iyi şekilde hazırlık yapmaya devam edeceklerini ifade etti.

Hürriyet, konuşmasında İzmit Belediyesi'nin deprem hazırlıkları kapsamında Ankara Yenimahalle Belediyesi ile "Afette Kardeş Belediye" projesini başlattıklarını anlattı. Bu iş birliği sayesinde, olası bir depremde İzmit Belediyesi'nin hasar alması durumunda Yenimahalle Belediyesi'nin İzmit'e gelerek tüm belediye hizmetlerini üstleneceğini belirtti. Fen İşleri, aşevleri, toplanma alanları ve ekipmanların yönetimi gibi kritik hizmetlerin devamlılığını sağ-

lamak amacıyla iki belediye arasında karşılıklı veri paylaşımı ve uygulamalı eğitimler düzenleneceğini söyledi. İzmit Belediyesi'nde mevcut tüm bina planlarının ve ruhsatların hazır olduğunu, bu bilgiler sayesinde binaların dayanıklılığını değerlendirdiklerini ve olası bir afette hangi bölgelerin daha fazla risk taşıdığını tahmin edebildiklerini aktardı. Yenimahalle Belediyesi'nin de İzmit'teki çalışmalara katkı sağlayacağını ve gerektiğinde İzmit Belediyesi'nin işlevini devralarak hizmetleri sürdüreceğini vurguladı.

Konuşmasında, depremlerle etkili mücadele için bir bakanlık kurulması ve gerçek bilimsel araştırmalar yapacak bir bilim kurulu oluşturulması gerektiğini; bu kurulun ise sadece kağıt üstünde değil, uygulamada da etkin olması gerektiğini belirtti. Kamu binalarının ve imar planlarının gözden geçirilmesi, özellikle deprem riski taşıyan bölgelerde yapısal iyileştirmeler yapılması gerektiğini ifade etti. Ayrıca, geçmişteki hatalardan ders çıkararak, verilerin daha iyi korunması ve insanların bilinçlendirilmesi gerektiğine, mahalle bazlı afet yönetim sistemlerinin önemine dikkat çekti. Kapsamlı ve etkili bir deprem yönetim sistemi için gerekli adımların atılması çağrısında bulunarak konuşmasını sonlandırdı.

Melek Mızrak Subaşı, konuşmasında 17 Ağustos 1999 depremi ve sonrasında yaşanan gelişmeleri anarak, hem bu olaylardan hem de en son yaşanan depremlerden ders çıkarmanın önemini vurguladı. Kendi çocukluğunda Bilecik'te depreme şahit olduğunu ancak kentinin zemin ve yapı koşulları nedeniyle büyük yıkım yaşamadığını belirtti. Ancak günümüzde Bilecik'in yapılaşma hızına ve yüksek binalara dikkat çekerek, zemin etüdü ve yapı denetimi konularında ciddi eksiklikler olduğunu ifade etti. İmar affı ve ruhsatlar konusundaki olumsuzlukları da eleştiren Subaşı, bu afların Türkiye genelinde büyük bir soruna yol açtığını belirtti. Kentsel dönüşümün düzgün yönetilmediği ve bu nedenle tehlikeli yapıların halen varlığını sürdürdüğünü ifade etti. Seçim sürecine 70 gün kala görevde olmadığı dönemde verilen 21 ruhsattan 12'sinde kolon kesme gibi ciddi inşaat kusurlarının tespit edildiği bilgisini paylaştı. Bu tür uygulamaların farklı şehirlerde hala devam ettiğini, izinlerin alındığını ve yapı denetiminde ciddi eksiklikler olduğunu vurguladı.

6 Şubat Depremlerinin ardından yardım süreçleri ve deprem bölgelerine yapılan yardımlar hakkında deneyimlerini paylaşan Subaşı, yerel yönetimlerin koordinasyon ve adalet konusunda yaşadığı sorunlara değindi ve belediyelerin afet birimlerinin gerekli ödenek ve ekipman eksiklikleri nedeniyle etkisiz kaldığını, koordinasyon ve adaletli yönetim ihtiyacı olduğunu vurguladı. Yardımların koordine edilmesi ve etkili bir şekilde yönlendirilmesi gerektiğini belirtirken ayrıca, yapı güvenliği ve denetim konusunda devletin ve belediyelerin birlikte hareket etmesi gerektiğine dikkat çekti. Sonuç olarak, daha fazla önlem alınarak, deprem anında yapılarımızın daha dirençli hale getirilmesi gerektiğini ve bu konuda herkesin sorumluluk bilinciyle hareket etmesi gerektiğini vurguladı.

Subaşı, belediyelerin ve devletin afet yönetiminde iş birliği yapması gerektiğini, bu sürecin sadece belediyelerin tek başına üstesinden gelemeyeceği kadar büyük bir problem olduğunu belirtti. Liyakatın ve teknik uzmanlığın afet yönetiminde ne kadar kritik olduğunu vurgulayarak, yapı denetim firmalarının ve müteahhitlerin sorumluluklarını tam anlamıyla yerine getirmeleri gerektiğini ifade etti. Ayrıca, yapı denetim süreçlerinde yapılan ihmallerin büyük felaketlere yol açtığını ve denetimin titizlikle yapılması gerektiğini söyledi.

Subaşı, şehirlerin dirençli hale getirilmesi gerektiğini ve bunun için sadece afet sonrası değil, afet öncesi alınacak önlemlerin de büyük önem taşıdığını belirtti. Yapı denetim sisteminin iyileştirilmesi, doğru zemin etütleri ve güvenli yapılaşmanın sağlanması için herkesin elini taşın altına koyması gerektiğini dile getirdi. Konuşmasını, daha dirençli ve güvenli kentler yaratmak için ortak bir çaba gösterilmesi gerektiğini belirterek sonlandırdı.

2. Gün:
Yerel Örgütlenme Afetle Mücadelenin Neresinde?

Oturumları youtube hesabımızdan izleyebilirsiniz.

Afetlere Karşı Hazırlıklı Olmak

"Afetlere Karşı Hazırlıklı Olmak" başlıklı oturum, İstanbul Üniversitesi'nden **Prof. Dr. Pelin Pınar Giritlioğlu**'nun moderasyonluğunda Yurttaşlık Derneği'nden **Emel Kurma**, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kentsel Dönüşüm Müdürlüğü Müdür Yardımcısı **Dr. Gökçer Okumuş**, TMMOB İl Koordinasyon Kurulu Temsilcisi **Mücella Yapıcı** ve Urban.koop'tan **Onur Atay**'ın katılımıyla gerçekleşti.

Prof. Dr. Pelin Pınar Giritlioğlu, konuşmasında afetlere hazırlık konusuna değinerek, 1999 depreminden bu yana yapılan çalışmalarda sürecin hızla merkezileştiğini vurguladı. Afetlere hazırlık amacıyla çıkarılan yasaların ve yapılan planların, asıl amaçlarından saparak kentlerin doğal alanlarının yağma ve talan edilmesine yol açtığını belirtti. Devletin bu süreçte kenara çekilip, sorumluluğu müteahhitlere devretmesinin de büyük bir sorun olduğunu ifade etti. Afet hazırlık çalışmalarının yerel örgütlenme eksikliği nedeniyle başarısız olduğunu ve bu eksikliğin giderilmesi gerektiğini vurgulayarak sözü Emel Kurma'ya bıraktı.

Emel Kurma, Afetlerin yol açtığı can kaybı, yaralanma ve yıkım gibi olumsuz etkilerini en aza indirmenin yanı sıra, toplumsal, ekonomik ve politik hayatın tekrar işler hale gelmesi gerektiğini vurguladı. Bu sürecin sadece yeniden yapılanma değil, aynı zamanda gelecekte benzer afetlere karşı daha hazırlıklı olmayı sağlayacak dersler çıkarılması anlamına geldiğini ifade etti. Sivil toplumun afet süreçlerinde yer almasının kaçınılmaz olduğunu belirten Kurma, kamusal idarenin bu konuda yeterince işbirliği yapmadığını ve sivil toplumun katılımına zaman zaman temkinli yaklaştığını söyledi. Toplumsal örgütlenmenin çok sesliliğini bir zenginlik olarak nitelendiren Kurma, bunun stratejik planlama ve hazırlık süreçlerinde dikkate alınması gerektiğini belirtti. Afetlere hazırlık çalışmalarının sadece resmi kurumlar tarafından yürütülmemesi gerektiğini, sivil toplumun bu süreçlerde aktif rol alarak

kamu yararına birçok farklı görüş ve çözüm önerisi getirebileceğini vurguladı. Kurma, sivil toplumun etkin bir rol oynayabilmesi için kendi içindeki koordinasyonu sağlamasının önemine değindi. Kurumların birbirleriyle daha fazla işbirliği yapması gerektiğini belirtti ve toplumsal örgütlenmelerin, kamu idaresi tarafından davet edilip edilmediklerine bakmaksızın kendi inisiyatifleriyle hareket etmeleri gerektiğini ifade etti. Bu süreçlerin toplumsal dayanışma açısından büyük önem taşıdığını ve sivil toplum örgütlerinin kendi arasında sürekli bir iletişim ve işbirliği zemini kurmasının afet süreçlerinde hızlı ve etkili müdahaleler yapabilmeyi sağlayacağını söyledi.

Kurma, yaptıkları bir araştırma kapsamında 2019-2020 ve 2024 belediye stratejilerini Marmara Denizi çevresindeki belediyeler üzerinde incelediklerini belirterek, 2023 Şubat depremlerinden önce başladıkları bu çalışmada, deprem riskinin tek odak noktası olmadığını vurguladı. İlgili sivil toplum örgütleriyle afet risklerini ve belediyelerin stratejilerinde bu konulara ne kadar yer verildiğini değerlendirdiklerini anlattı. Toplamda 67 strateji belgesi incelediklerini ve bu süreçte bazı ilginç geri bildirimler aldıklarını, örneğin küçük beldelerdeki vatandaşların stratejik plan yapmanın sadece nüfusu 50 binin üzerinde olan belediyelere zorunluluğunu sorguladıklarını aktardı.

1999 Marmara depreminden elde edilen deneyimlerden söz eden Kurma, o dönem toplumsal örgütlenmelerin hızlı ve akıllıca bir şekilde harekete geçtiğini ve kamunun eksik kaldığı yerlerde devreye girdiğini anlattı. Özellikle bilgi aktarımı ve iletişim konusunda ciddi sıkıntılar yaşandığını belirtti. Aşırı dijitalleşmeye olan güvenin, afet anlarında ciddi sorunlar doğurabileceğini ifade etti ve karasal radyo yayınlarının kritik bir rol oynadığını vurguladı. Aynı zamanda afet süreçlerinde merkezi idarenin toplumsal örgütlenmeleri yeterince dahil etmemesinin büyük bir eksiklik olduğunu belirtti. Bu durumun daha önceki afetlerde de görüldüğünü ve sivil toplumun genellikle dışarıda bırakıldığını söyledi. 2023 Şubat depremlerinde de benzer sorunların yaşandığını belirterek, yerel örgütlenmenin önemine dikkat çekti. Yerel yönetimlerin bu süreçte daha aktif ve inisiyatif alarak, afet anlarında hızlı bir şekilde müdahale etmeleri gerektiğini ifade etti. Toplumsal örgütlenmenin bağımsız hareket edebilmesinin ve merkezi idareye bağımlı kalmadan işlevsel olmasının hayati önem taşıdığını belirterek konuşmasını sonlandırdı.

Dr. Gökçer Okumuş, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kentsel Dönüşüm Şube Müdürlüğü bünyesinde gerçekleştirilen Afet Farkındalık ve Güç Birliği Eğitimleri projesinin detaylarını ve kapsamını paylaştığı sunumunda, bu çalışmanın 2021 yılında, Ekrem İmamoğlu'nun "İstanbul'u afete dayanıklı bir kent haline getirme" vizyonuyla başladığını belirtti. Okumuş, afet kültürünü topluma kazandırmanın ve özellikle afet öncesi, sırası ve sonrasında yapılması gerekenlerin öğretilmesinin hedeflendiğini söyledi. 12 Kasım 2021'de Afetlere Hazırlık Günü'nde belediye personeline verilen ilk eğitimle başlayan çalışmanın, akademik eğitimlerine devam ederek sürekli kendini geliştiren ve güncel tutan eğitmenler tarafından sürdürüldüğünü ifade etti.

Okumuş afet farkındalık eğitimlerinin okullarda, anaokullarında, ilkokul, ortaokul ve liselerde verildiğini, bunun yanı sıra yetişkinlere ve işitme engellilere yönelik programların da düzenlendiğini bilgisini paylaştı. Çocuklara yönelik eğitimlerde interaktif yöntemler kullanıldığını, fay hattı maketleri, afet çantası oyunları ve boyama kitapları gibi materyallerle bilgilendirme yapıldığını söyledi. Ayrıca yetişkinler için de kapsamlı farkındalık eğitimlerinin düzenlendiğini belirtti. Toplumsal bir güç birliği oluşturmanın hedeflendiğini belirten Okumuş, eğitimlerin bireylerden ziyade topluma hitap edecek şekilde tasarlandığını vurguladı.

Milli Eğitim Bakanlığı ve çeşitli sanayi kuruluşları ile işbirliği yapıldığını söyleyen Okumuş, 2022 ve 2024 yıllarında İSMEK kurs merkezlerinde verilen eğitimlerle 256.488 kişiye ulaşıldığını belirtti. Ayrıca, gönüllülük programı kapsamında 50 saatlik eğitimleri tamamlayan katılımcıların yardımcı eğitmen olarak sertifikalandırıldığını ve bu eğitmenlerin toplumda afet bilincinin yayılmasına katkı sağladığını ifade etti. Son olarak Okumuş, eğitimlerin geniş kitlelere ulaştırılması için gönüllülük esasına dayalı çalışmalara ve sosyal medyanın etkin kullanımına yönelik planlamaların devam ettiğini söyleyerek, amaçlarının afet bilincini topluma kazandırmak olduğunu dile getirdi.

Mücella Yapıcı, TMMOB İl Koordinasyon Kurulu Temsilcisi olarak afet yönetimi konusundaki konuşmasına başlarken, TMMOB'nin (Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği) afet süreçlerindeki rolüne değindi. Yapıcı, TMMOB'nin, deprem ve afet yönetimi konusunda Türkiye'nin en deneyimli ve bilgi birikimine sahip kurumu olduğunu belirterek meslek odalarının önemini vurguladı. 28 meslek odasından oluşan bu yapının, 1999 depreminden önce bile deprem riskine dair uyarılarda bulunduğunu ve hazırlıklı olunması gerektiğini söylediğini hatırlattı. TMMOB'nin, deprem sonrasında da etkin bir şekilde sahada olduğunu, arama-kurtarma çalışmalarında mühendisler, mimarlar ve diğer meslek mensuplarının aktif olarak yer aldığını ifade etti. Ancak, zamanla bu meslek örgütlerinin yetkilerinin kısıtlandığını ve işlevlerinin zayıflatıldığını vurguladı.

Yapıcı, meslek örgütleri ve sivil toplum örgütlerinin ayrımına dikkat çekti. Meslek örgütlerinin kamu yararı doğrultusunda çalıştığını ve kamu yetkisiyle iş yaptıklarını belirterek, bu örgütlerin sadece sivil toplum örgütü olarak görülmesinin yanlış olduğuna değindi. Meslek örgütlerinin, afetlerle mücadelede ve risk yönetiminde kilit bir rol oynadığını, ancak hükümetin bu örgütleri devre dışı bıraktığını ifade etti. Ayrıca, yerel yönetimlerin de afet yönetiminde merkeziyetçi yapının baskısı altında etkisiz hale getirildiğini belirtti.

Yapıcı konuşmasının odağına kentsel dönüşüm politikalarını alarak kentsel dönüşüm kavramının Türkiye'de yanlış kullanıldığını ve içinin boşaltıldığını ifade etti. Kentsel dönüşümün aslında sermaye birikimi sağlamak için bir araç haline getirildiğini, gerçek anlamda bir dönüşümden çok mülkiyet el değiştirme süreci yaşandığını dile getirdi. Kentsel dönüşüm yerine "kentsel güçlendirme" ve "kentsel iyileştirme" gibi kavramların kullanılmasının daha doğru olacağını ifade ederek kavram tanımları ve uygulamalar arasındaki önemli farklara dikkat çekti. Kentsel dönüşüm olarak adlandırılan bu süreçlerin sosyal dönüşüm, doku değişimi ve yoğunluk artışı yarattığını, ancak gerçek bir iyileşme getirmediğini belirtti. Özellikle İstanbul gibi deprem riski yüksek bir şehirde, binaların yıkılıp yeniden yapılmasının her zaman gerekli olmadığını, güçlendirme çalışmalarıyla birçok yapının korunabileceğini, farklı yöntemlere de açık olmak gerektiğini vurguladı.

Müteahhit odaklı kentsel dönüşüm süreçlerinin başarısız olduğunu, bu sürecin kamusal bir anlayışla yürütülmesi gerektiğini ifade eden Yapıcı, yerel yönetimlerin müteahhitlerle çalışmadan, kendi yapım ve proje bürolarını kurarak, halkın ihtiyaçlarına yönelik çözümler üretmesi gerektiğini savundu. Ayrıca, kiracılar için ucuz konut üretiminin önemine değinerek, sadece mülk sahiplerine değil, toplumun tüm kesimlerine yönelik bir konut politikasının geliştirilmesi gerektiğini belirtti. Kamusal alanların korunması, depreme dayanıklı kentlerin inşa edilmesi ve sosyal adaletin sağlanması için güçlendirme çalışmalarının öncelik haline getirilmesi gerektiğini vurguladı.

Yapıcı, kentsel dönüşüm politikalarının sadece mülkiyet odaklı değil, aynı zamanda sosyal ve ekonomik adaletsizlikleri derinleştirdiğini ifade etti. Örnek olarak paylaştığı Ömerli Su Havzası gibi hassas bölgelerde bile sanayi bölgelerinin oluşturulmasının, doğal alanların tahrip edilmesinin ve plansız kentleşmenin ciddi riskler taşıdığını ifade etti. İmar barışları ve 2B arazilerinin satışı gibi pek çok sorunu beraberinde getiren politikaların da doğrudan orman ve su havzalarına zarar verdiğini vurguladı.

Afet yönetimi konusunda yapılan çalışmalara da değinen Yapıcı, İstanbul'da afet lojistik merkezlerinin eksikliğine dikkat çekti. Haydarpaşa Limanı gibi stratejik konuma sahip alanlarda deprem sonrası lojistik planlamaların yapılmamasına dair eleştirilerini paylaştı. Bunun yanı sıra Atatürk Havalimanı gibi kritik yerlerin yanlış kullanıldığını ve afet durumunda bu tür yerlerin daha etkin kullanılmasının gerektiğini vurguladı.

Son olarak, yerel yönetimlerin ve meslek örgütlerinin işbirliği yaparak, topluma daha iyi hizmet verebileceğini ve bu işbirliğinin büyük bir fırsat olduğunu ifade eden Yapıcı, meslek örgütlerine ve toplumsal dayanışmaya olan inancını dile getirerek sözlerini tamamladı.

Onur Atay, konuşmasına Urbankoop'u tanıtarak başladı. Urban.koop'un mimarların, plancıların ve kent üzerine çalışan uzmanların oluşturduğu bir yapı olduğunu belirten Atay, kooperatifin sivil toplum ve kamu arasında bir köprü oluşturarak mesleki ve teknik çözümler geliştirmeyi amaçladığını ifade etti.

Urbankoop'un 2023 Şubat depremlerinden sonra başlattığı *Yaşam Çözümleri Rehberi Projesinden* detaylı bir şekilde bahsetti. Atay, *Yaşam Çözümleri Rehberi* projesinin amacını, deprem sonrası geçici barınma alanlarının insan onuruna uygun, sağlıklı ve ekosistemle uyumlu bir şekilde nasıl tasarlanması gerektiğine dair bir yol haritası sunmak olarak tanımladı. Depremden hemen sonra birçok sivil toplum kuruluşunun hızla harekete geçtiğini, ancak geliştirilen çözümlerin çoğunun kalıcı bir şekilde kaydedilmediğini ve bu bilgilerin "suya yazılmış gibi" kaybolduğunu ifade etti. Urban.koop olarak bu bilgi birikimini derleyip, benzer durumlar yaşandığında faydalanılabilecek bir rehber oluşturmayı hedeflediklerini belirtti.

Projenin temel başlıklarını konut, sosyal donatı, iklimlendirme, plan kurgusu ve kentin entegrasyonu olarak açıkladı. Konut başlığında, geçici barınma alanlarının (konteyner, çadır gibi) uzun süreli kullanım için uygun hale getirilmesinin önemine değinen Atay, önceki depremlerden bu yana geçici barınma yerleşimlerinde insanların yıllarca yaşadığını belirterek bu alanların daha iyi planlanması gerektiğini vurguladı. Sosyal donatı başlığında, insanların bir araya gelebileceği sosyal alanların kritik önem taşıdığını belirtti. Geçici barınma yerleşimlerinde sosyal alanların ihmal edilmemesi gerektiğine dikkat çekti.

İklimlendirme konusunda, konteynerlerin yapısal sorunlarından bahsederek, bu birimlerin yazın aşırı sıcak, kışın aşırı soğuk olduğunu ve uygun izolasyon çözümleri ile bu sorunların giderilebi-

leceğini ifade etti. Konteynerların uzun süre kullanılmaması gerektiğine, geçici barınma alanları olduklarını özellikle vurguladı. Plan kurgusu başlığında, geçici barınma yerleşimlerinin yangın koridorları, açık alanlar ve çekme mesafeleri açısından iyi planlanmadığını belirtti. Bu eksikliklerin yangın, sel ve salgın hastalık gibi durumlarda ciddi sorunlar yarattığını dile getirdi. Kentin entegrasyonu başlığında ise geçici barınma yerleşimlerinin periferiye yerleştirilip izole edilmesinin, bu alanların zamanla çöküntü alanlarına dönüşmesine neden olabileceği uyarısında bulundu.
Atay, rehberi hazırlarken düzenledikleri çalıştaylar ve aldıkları geri bildirimleri paylaştı. Mevsimlik tarım işçileriyle yaptıkları çalışmalarda bu işçilerin geçici barınma yerleşimlerinde yıllardır edindikleri tecrübeleri kooperatifle paylaştıklarını ve bu bilgilerden sıklıkla faydalandıklarını belirtti. Bu tür deneyimlerin, geçici barınma yerleşimlerinin doğru şekilde planlanmasına katkı sağladığını vurguladı.

Konuşmasında, mimarlık ve planlama fakültelerinde depremin ilk günlerindeki yoğun ilginin zamanla kaybolduğunu ve bu konuda sürdürülebilir bir farkındalık oluşturulması gerektiğini vurgulayan Atay, depreme dair çözümler geliştirirken Japonya gibi ülkelerden esinlenilmesinin her zaman doğru olmadığını, sosyokültürel ve ekonomik yapıya uygun örneklerin seçilmesinin de önemine değindi. Yaşam Çözümleri Rehberi ile geçici barınma yerleşimlerinin insana yakışır bir şekilde planlanması ve gelecekte bu tür alanların daha sağlıklı, güvenli ve sürdürülebilir olmasına katkı sağlamayı amaçladıklarını ifade eden Atay, olası afet durumlarında sivil toplum, meslek odaları ve yerel yönetimlerin iş birliği içinde doğru çözümler geliştirebilmeleri için bir kaynak niteliğinde olmasını umduklarını dile getirerek konuşmasını sonlandırdı.

Prof. Dr. Pelin Pınar Giritlioğlu, oturumda konuşulanları toparlamak adına afet hazırlıkları üzerine yapılan bu oturumda, yerel örgütlenmenin çok boyutlu bir süreç olduğunu vurguladı. Yerel yönetimlerin, sivil toplum ve meslek örgütleriyle işbirliği yaparak dört bir koldan örgütlenmesi gerektiğini belirtti. Giritlioğlu, merkezi yönetimle işbirliğinin de şart olduğunu, yerel yönetimlerin merkezle işbirliğine girerek taleplerini dile getirmeleri ve bu süreci zorlamaları gerektiğini ifade etti. Bu çerçevede, yerel örgütlenmenin temel bir ayağının muhtarlıklar olduğunu ve afete hazırlıkta onların da önemli bir rol üstlenmesi gerektiğini belirtti.

Afete hazırlık sürecinde çeşitli toplumsal kesimlerin unutulduğunu söyleyen Giritlioğlu, göçmenler, dezavantajlı gruplar, kadınlar gibi kesimlerin sürece dahil edilmesi gerektiğini vurguladı. Özellikle kadınların kentsel dönüşüm süreçlerinden erkeklere göre daha fazla etkilendiğini, bu nedenle kapsayıcı bir hazırlık sürecinin yürütülmesi gerektiğini ifade etti.

Giritlioğlu, konut meselesine de değinerek, Onur Atay'ın konuşmasına atıfta bulundu ve barınma hakkının insan onuruna yaraşır koşullarda sağlanması gerektiğini vurguladı. Hem kalıcı hem de geçici konutların bu ilkeler doğrultusunda hazırlanmasının önemli olduğunu belirtti. Geçici barınma alanlarının zamanla kalıcı hale gelme riskine dikkat çekti ve bu alanların insan onuruna yaraşır koşullarda düzenlenmesi gerektiğini ifade etti.

Eğitimlerin ve farkındalık çalışmalarının da bu süreçte önemli bir rol oynadığını belirten Giritlioğlu, afete hazırlık konusunun yapı yenilemelerinin ötesine geçmesi gerektiğini dile getirdi. Sadece binaların yıkılıp yeniden yapılmasının afet hazırlığı olmadığını, bunun yerine güçlendirme modellerinin de dikkate alınması gerektiğini savundu. Yapıların yıkılması sonucu ortaya çıkan milyarlarca ton atığın ekolojik olarak büyük bir yük oluşturduğunu ve bu durumun da göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtti.

Giritlioğlu, vatandaşların afete hazırlığı sadece binaların yenilenmesi olarak görmesinin yanlış olduğunu belirtti. Afet hazırlığının güçlü, dirençli yaşam çevreleri oluşturmak anlamına geldiğini söyledi. Güçlü altyapı, afet tahliye noktaları ve sağlam kamu binalarının yokluğunda afete hazırlıklı olunamayacağını vurguladı. Bu noktada yerel yönetimlerin ve kamu kurumlarının üzerine düşen görevleri yerine getirmesi gerektiğini, merkezi yönetimin de kendisini sorgulaması gerektiğini ifade etti. Giritlioğlu, kurulan TOKİ ve Emlak GYO gibi kurumların kar amaçlı konut yerine kuruluş amaçlarına uygun olarak sosyal konut üretmeleri gerektiğini, yerelin ve yerel yönetimlerin bu talebin çağrıcısı ve takipçisi olması gerektiğini vurguladı.

Afette Müdahale, Koordinasyon ve İletişim

"Afette müdahale, Koordinasyon ve iletişim " başlıklı oturum, Kentsel Katılım Uzmanı **Dr. Miray Özkan**'ın moderasyonluğunda İstanbul Üniversitesi'nden Doç. **Dr. Burcu Zeybek**, Mahalle Afet Gönüllüleri Acil Müdahale Derneği'nden **Hüseyin Karadayı**, AKUT Arama Kurtarma Derneği'nden **Mahmut Çelik**, İHH İnsani Yardım Vakfı'ndan **Andi Mimini** ve Hayata Destek Derneği'nden **Şefik Serkan Denli** katılımıyla gerçekleşti. Oturumun açılış konuşmasını yapan Dr. Miray Özkan, sunumu yapmak üzere Doç. Dr. Burcu Zeybek'e sözü bıraktı.

Doç. Dr. Burcu Zeybek, afet sonrası iletişimin yönetimi konusunda önemli noktalara dikkat çekerek konuşmasına başladı. Zeybek, 17 Ağustos 1999 depreminde bir İzmitli olarak yaşadığı deneyimlerden ve 6 Şubat 2023 depremleri sonrası afet iletişimi üzerine ça-

lıştığından bahsetti. Özellikle arama kurtarma süreçlerinde yaşanan iletişim problemlerine dikkat çekti ve bu süreçte yaşanan dezenformasyonun zararlı etkilerine vurgu yaptı.

Zeybek, sosyal medyanın ve dijital platformların afet anında etkin bir şekilde kullanılamadığını, yanlış bilgilerin hızla yayıldığını ve bu durumun arama kurtarma çalışmalarını olumsuz etkilediğini belirtti. İletişim yönetiminin sadece teknolojik altyapıya bağlı olmadığını, afet anında doğru, açık ve şeffaf bir iletişim stratejisinin hayati olduğunu ifade etti. Ayrıca, hükümetin ve yerel yönetimlerin iletişim yönetimindeki yetersizliklerine değindi ve kriz yönetimi için daha planlı ve koordineli bir yaklaşım gerektiğini belirtti.

Zeybek, afet iletişiminde üç temel kuralın olduğuna dikkat çekti: İlgili olmak, açık ve şeffaf olmak ve hedefe yönelik iletişim sağlamak. Bu kapsamda afetten etkilenen bireylere ek olarak, doğrudan etkilenmeyen ancak sürecin parçası olan kişilere de düzenli olarak bilgi verilmesi gerektiğini vurguladı. Ayrıca, iletişimin hedef kitleye uygun araçlarla yapılmasının önemine değindi; okuma yazma bilmeyenler, internet erişimi olmayanlar ve farklı sosyo-ekonomik grupların dikkate alınması gerektiğini söyledi. Yüz yüze iletişim, radyo ve diğer geleneksel iletişim yöntemlerinin de afet sırasında kritik rol oynayabileceğini ifade etti.

Afet sonrası iyileşme sürecine de değinen Zeybek, sadece fiziksel değil, ruhsal iyileşmenin de önemli olduğunu ve bu süreçte iletişim araçlarının etkin kullanılmasının kritik olduğunu belirtti. Özellikle afetzedelerin psikolojik durumlarının dikkate alınarak, basit ve net ifadelerle bilgi verilmesi gerektiğini vurguladı. Zeybek, afet iletişiminde yanlış bilgilerin ve dezenformasyonun büyük bir sorun olduğuna dikkat çekti, bu tür bilgilerin arama kurtarma çalışmalarını olumsuz etkileyebileceğini belirtti. Bu nedenle, hükümetlerin ve yetkili mercilerin, toplumun güvenini kazanacak şeffaf ve doğru bir iletişim stratejisi geliştirmesi gerektiğini vurguladı.

Zeybek, afetlerde iletişim altyapısının da kritik olduğunu, telekomünikasyon ve internet erişimi gibi hizmetlerin sağlanamaması durumunda alternatif iletişim araçlarının devreye sokulması gerektiğini belirtti. Radyo yayınlarının ve geleneksel yöntemlerin, özellikle erişim sorunu yaşayan bölgelerde hala önemli olduğunu ifade etti. Kamuya açık bilgilerin güvenilirliği konusunda hükümetin daha fazla çaba sarf etmesi gerektiğini ve iletişim sürecinde koordineli bir yaklaşımın zorunlu olduğunu belirterek sözlerini tamamladı.

Hüseyin Karadayı, afetlerle ilgili kişisel deneyimlerine dayanarak afet yönetiminde iletişimin ve katılımcılığın önemine vurgu yaptı. 99 depreminde ve son dönemdeki orman yangınlarında yaşadığı deneyimlerden yola çıkarak, afet yönetiminde yıllar içinde gelişen bazı süreçlere rağmen halen çözülemeyen sorunlara dikkat çekti. Özellikle dezenformasyonun etkisinin hâlâ güçlü olduğunu belirtti ve bu durumun afetlerde toplumun devlete ve kurumlara güvenini zedelediğini ifade etti.

Karadayı, afet anlarında ve sonrasında doğru bilgilerin toplumla paylaşılmasının kritik olduğunu, ancak 1999 depreminde ve 6 Şubat depremlerinde bunun yeterince yapılamadığını örneklerle açıkladı. Özellikle 1999 depreminde vefat eden kişilerin sayıları gibi temel bilgilerin bile hâlâ toplum nezdinde tartışıldığını ve kamunun bu konuda doğru bilgilendirilmediğini düşündüğünü belirtti.

Karadayı, afet yönetiminde bilgiye ulaşım konusunda ilerleme kaydedildiğini kabul etmekle birlikte, katılımcılık konusunda hâlâ büyük eksikliklerin olduğunu belirtti. Ona göre, afetlere hazırlık sadece bilgi paylaşımı ve iletişimle sınırlı kalmaması, yerel düzeyde katılımcılığı da içermesi gerektiğini ifade etti. Bu süreçte toplumsal katılımın, kamu kurumları ve bilim dünyasıyla birlikte daha etkin bir şekilde sağlanması gerektiğini savundu.

Karadayı, afet yönetiminde planlamanın önemine dikkat çekti ve bu sürecin afet öncesinde yapılması gerektiğini belirtti. Afet anında kriz yönetiminin etkili olabilmesi için, afet öncesinde risk yönetiminin planlanmış ve uygulanmış olması gerektiğini ifade etti. Mahalle düzeyinde örgütlenmenin ve katılımın bu süreçte önemli olduğunu belirterek, afetlere hazırlığın yalnızca arama kurtarma faaliyetleriyle sınırlı kalmaması gerektiğini, toplum temelli bir afet yaklaşımının benimsenmesi gerektiğini savundu. 1999 Depremi'nde yeterince etkili olamayan arama kurtarma faaliyetlerinden çıkarılan derslerle birlikte, toplumun afet yönetim süreçlerine daha fazla dahil edilmesi gerektiğini vurgulayan Karadayı, mahalle afet gönüllülerinin bu süreçte önemli bir rol oynayabileceğini ifade etti. Mahalle düzeyinde yapılacak örgütlenmelerle, toplumun afetlere karşı sorumluluk bilincinin artırılabileceğini, bu şekilde afet yönetiminde daha başarılı olunabileceğini belirtti.

Risk yönetiminin, kriz yönetimiyle entegre bir şekilde ele alınması gerektiğini belirterek, afetlerin yönetiminde katılımcılığın ve sorumluluk devrinin önemini vurguladı. Afet yönetiminde başa-

rılı olunabilmesi için toplumun katılımını sağlayacak, sorumluluk devrini gerçekleştirecek bir yaklaşım benimsenmesi gerektiğini ifade eden Karadayı, mahalle düzeyindeki örgütlenmelerin bu süreçte kritik bir rol oynadığını belirterek sözlerini sonlandırdı.

Mahmut Çelik, konuşmasına afet yönetimi ve risk yönetimi konusunda kapsamlı bir bakış açısı sunarak başladı. Türkiye'nin deprem gerçeğine dikkat çekti ve arama kurtarma ekiplerinin gelişiminden bahsetti. Çelik, deprem sonrası müdahalelerin önemine değinmekle birlikte, aslında en büyük hedefin arama kurtarma ekiplerine ihtiyaç duymayacak bir toplum oluşturmak olduğunu vurguladı. Japonya'yı örnek göstererek, Türkiye'nin de deprem ve doğal afet gerçeğini kabul etmesi ve buna göre önlem alması gerektiğini belirtti.

1999 Marmara Depremi sırasında Türkiye'deki arama kurtarma kapasitesinin çok sınırlı olduğunu ifade eden Çelik, o dönemde yalnızca 110 arama kurtarma görevlisi bulunduğunu, ancak bugün bu sayının katlanarak arttığını ve ekipmanların da geliştiğini belirtti. Arama kurtarma ekipmanlarının gelişmiş olmasına rağmen, temel sorunların başında depremzedelerle iletişimde yaşanan sıkıntıların geldiğini belirtti.

Çelik, arama kurtarma ekiplerinin inovatif ve yenilikçi ekipmanlar kullanarak sürekli kendilerini geliştirmeleri gerektiğini ifade ettiyse de, asıl önemli olanın risk yönetimi olduğunu vurguladı. Arama kurtarma ekiplerine ihtiyaç kalmaması, şehirlerin afetlere karşı dayanıklı hale getirilmiş olmasının daha önemli olduğunu ifade etti. Bu kapsamda risk yönetiminin deprem sonrası müdahaleden çok daha önemli olduğunu ve kentsel dönüşümün veya farklı güçlendirme çalışmalarının yaygınlaştırılması gerektiğini savundu ve afetlere karşı dayanıklı toplum bilincinin artırılması gerektiğini dile getirdi. Özellikle dikey yapılaşmanın ovada değil, kayalık zeminlerde yapılması gerektiğini belirterek, vatandaşların yeni satın aldıkları binalarda deprem dayanıklılık raporu ve zemin etüdü talep etmeleri gerektiğini ifade etti. Bu bilincin gelişmesiyle AFAD'a ve gönüllü arama kurtarma ekiplerine olan ihtiyacın azalacağını dile getirdi.

Mahmut Çelik, afet anında yaşanan koordinasyon sorunlarına da dikkat çekti. Kriz yönetimi sırasında koordinasyonu sağlayacak kişilerin yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmaması nedeniyle kaos yaşandığını ifade etti. Kriz masasında yer alacak kişilerin kaymakam, savcı ya da jandarma gibi kişilerin değil, bu alanda uzmanlaşmış kişilerin olması gerektiğini belirtti. Ayrıca, üniversitelerde açılan ilgili fakülteler ve yüksekokulların bu süreçte daha etkin rol alması gerektiğini vurguladı.

Türkiye'de arama kurtarma kapasitesinin geliştiğini kabul etmekle birlikte, asıl önemli olanın risk yönetimi olduğunu ve afetlere hazırlık sürecinde önleyici adımlar atılmadığı takdirde benzer senaryoların tekrarlanacağını ifade eden Çelik, afete dayanıklı toplum bilinci geliştirilmedikçe, arama kurtarma ekiplerine olan ihtiyacın devam edeceğini vurguladı ve bu konuda bilinçlendirme çalışmalarına devam edeceğini belirterek sözlerini tamamladı.

Andi Mimini, afet yönetimi ve müdahale konusunda yaptığı konuşmada, bilinçlendirme ve eğitim çalışmalarının önemini vurguladı. Hem kurumsal hem de bireysel düzeyde gerçekleştirilen bilinçlendirme çalışmalarını değerli bulduğunu belirtti ve afet müdahalesinin kısa tutulması gerektiğini, ancak bu evre için yoğun hazırlıkların zorunlu olduğunu ifade etti. Mimini, risk yönetimi çalışmalarının etkili bir şekilde yönetilmesi gerektiğini, AFAD'ın çalışmalarını yakından takip etmenin ve hazırlık kapasitelerini düzenli olarak gözden geçirmenin önemine dikkat çekti.

Mimini, eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının öncelikli olması gerektiğini ve arama kurtarma ekiplerinin deneyimli ve bilinçli bir şekilde yetiştirilmesi gerektiğini dile getirdi. Türkiye genelinde 73 arama kurtarma ekibi ve 3.680 gönüllü bulunduğunu, bu ekiplerden 26'sının akredite olduğunu belirtti. Ayrıca, arama kurtarma ekiplerinden 1'inin ağır, 2'sinin orta ve geri kalan 23'ünün hafif seviyede akredite olduğunu ifade ederek, bu ekiplerin sadece müdahale değil, aynı zamanda koordinasyon ve iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar yaptığını ekledi. 4. ulusal tatbikatlarını İstanbul'da gerçekleştirdiklerini ve Türkiye genelinden 53 ekibin katıldığı bu tatbikatta 35 farklı istasyonda çalışma yürüttüklerini belirtti. Mimini, tatbikatların ekiplerin müdahale bilincini canlı tutmak ve daha etkin müdahaleler gerçekleştirmek için yapıldığını ifade etti.

Mimini, afet müdahalesinin yalnızca yurtiçi kurumlarla sınırlı olmadığını, yurtdışındaki partnerlerle de işbirliği yaptıklarını ve özellikle TİKA aracılığıyla birçok ülkede faaliyet gösterdiklerini vurguladı. Bu bağlamda, Bosna'da eğitilen dört ekibin, 6 Şubat depremi sonrasında Türkiye'ye gelerek Hatay'daki müdahale çalışmalarına katıldığını örnek gösterdi. Tecrübelerinden bahseden Mimini, afet sonrası en büyük sorunlardan birine yardım etmek isteyen kalabalığı yönetmek olduğunu belirtti. Eğitim ve ekipman eksikliği nedeniyle insanların kendi imkanlarıyla ulaşmaya çalıştığında kargaşa oluştuğuna dikkat çekti. Bu kapsamda iletişim konusunda afet öncesinde sağlam bir iletişim altyapısının oluşturulmasının ve afet anında bu iletişimin sürdürülmesinin çok önemli olduğunu vurguladı. Arama kurtarma ekiplerinin yalnızca afet anında değil, aynı zamanda çeşitli organizasyonlar ve masa

başı tatbikatlar aracılığıyla bir araya gelmeleri gerektiğini belirtti. Birbirini tanıyan ekiplerin daha verimli ve güçlü çalışmalar yapabileceğini ifade ederek konuşmasını sonlandırdı.

Şefik Serkan Denli, afet yönetimi ve risk azaltma konularındaki deneyimlerini paylaşarak, Türkiye'nin bu alandaki mücadelesinde önemli dersler çıkarıldığını ancak risk azaltma ve koordinasyon konusunda henüz istenilen düzeye gelinmediğini ifade etti. Denli, bu konuların sıkça konuşulmasına rağmen uygulamada bazı eksiklikler olduğunu ve bu durumun eleştirilmesi gerektiğini vurguladı. 2009'da kurulan Sivil Toplum Afet Topluluğu Platformu'nun çalışmalarına değinen Denli, yerel odaklı çalışmaların önemine dikkat çekti. Yerelden uzaklaşıldıkça yapılan çalışmaların verimliliğinin düştüğünü ve bunun Elazığ, İzmir, Kahramanmaraş depremlerinde ve yangınlarda açıkça görüldüğünü söyledi. Yerel toplulukların afet yönetiminde lider rol üstlenmesi gerektiğini, bu yaklaşımın dünya genelinde *"Local Disaster Management"* veya *"Community Based Disaster Management"* olarak bilindiğini ifade etti. O bölgenin kültürüne ve coğrafyasına hâkim olan kişilerin yaptığı risk analizlerinin, dışarıdan yapılan çalışmalardan daha etkili olduğunu belirtti.

Denli, yaptıkları projelerden örnekler vererek, orman yangınları ve seller sonrasında yerel topluluklarla mikro hibe programları başlattıklarını ve bu programları risk azaltma projelerine dönüştürmeye çalıştıklarını anlattı. Bu çalışmaların, afet sonrası müdahale odaklı olsa da esas hedeflerinin risk azaltma çalışmalarına yönelmek olduğunu vurguladı. Yerel halkın projeleri sahiplenmesinin, onları afetlere karşı daha hazırlıklı hale getirdiğini belirtti. Manavgat orman yangınları ve Bozkurt'taki sellerde yapılan projeleri örnek gösteren Denli, yerel halkın "Bu proje bizim!" diyerek sahiplenmesinin önemini dile getirdi.

2020 Elazığ Depremi'ne değinen Denli, afet öncesinde yeterli çalışmaların yapılmamasının müdahaleyi zorlaştırdığını, senaryoların afet öncesinde belirlenmesinin süreci daha verimli hale getirdiğini ifade etti. Ayrıca, Sivil Toplum Afet Platformu'nun, Elazığ, İzmir, yangınlar ve Kahramanmaraş depremleri gibi birçok afet sonrası çalışmalar yaptığını ve bu platformda kriz masası ve iletişim komisyonları gibi komisyonların olduğunu belirtti. Denli, yerel örgütlenmelerin afet yönetiminde daha fazla rol alması gerektiğini ve bu yönde bir model geliştirmeye çalıştıklarından bahsetti. Sahada en önemli şeyin tecrübe olduğunu ve bu tecrübenin bilim, toplum ve derneklerin bir araya gelmesiyle daha etkili bir şekilde aktarılabileceğini ifade etti. Deneyimlerin aktarılmamasının sahada yeni şeyler keşfetmek zorunda bıraktığını ve yenilikçi yaklaşımların gerekliliğini vurguladı.

Afetlere yönelik risk analizlerinin, toplumsal normlar ve yerel dinamikler dikkate alınarak yapılması gerektiğine dikkat çeken Denli, yerel topluluklarla bilim insanlarını ve kamu kurumlarını bir araya getiren projelerin başarı getireceğini vurguladı ve merkezden bir müdahale beklemeden yerel aktörlerin inisiyatif alması gerektiğini belirtti. Afet yönetiminde başarının, şablon olmayan, yerel ve gerçekçi planlarla sağlanabileceğini ifade ederek konuşmasını tamamladı.

Afet Sonrası İyileşme

"Afet Sonrası İyileşme" başlıklı oturum, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nden **Prof. Dr. Şükrü Aslan** moderasyonluğunda, İstanbul Tabipler Odası'ndan **Dr. Hasan Oğan**, Maya Vakfı'ndan **Bihter Yasemin Adalı**, Kadınlarla Dayanışma Vakfı'ndan **Özgül Kapdan** ve Dayanışma İnsanları Derneği'nden **Tuna Semir Akpınar**'ın katılımıyla gerçekleşti.

Oturum Prof. Dr. Şükrü Aslan kendi deprem tecrübelerini ve afet sonrası iyileşme süreçlerini aktararak başladı. 1999 Marmara Depremi'nde yardımcı olabilecek kurum sayısını azlığına dikkat çeken Aslan, bugün afet sonrası iyileşme konusunda çalışan kurumların sayısındaki artışı görmekten memnuniyet duyduğunu belirterek ilk sözü Tabipler Odası'ndan Dr. Hasan Oğan'a verdi.

Dr. Hasan Oğan, konuşmasına İstanbul Tabip Odası ve Türk Tabipler Birliği'nde tecrübelerini aktararak başladı. Son iki yıldır deprem çalışma grubunun koordinatörlüğünü üstlendiğini söyleyen Oğan, afet yönetiminde hazırlığın önemine dikkat çekti. Depremin sadece büyük şehirlerde değil, Türkiye genelinde ele alınması gerektiğini ve deprem sonrası yaşanan sorunların hala devam ettiğini vurguladı.

Oğan, İstanbul depremi için 1999 Marmara ve 2023 Şubat depremlerinin iyi anlaşılması gerektiğini vurguladı. Teknolojinin gelişmiş olmasına rağmen, deprem sonrası hala aynı sorunların yaşandığını, toplumun bu durumu sorgulaması gerektiğini belirtti. Depremin sadece jeolojik bir olay olmadığını, sonuçları itibarıyla sosyal, ekonomik ve politik etkiler yarattığını söyledi. Yoksul ve

dezavantajlı grupların depremden daha fazla etkilendiğini, pandemi ile birlikte artan yoksulluk gibi sorunlarla bu etkilerin derinleştiğini ifade etti. Merkezi hükümetin, oy getirisini düşük bulması ve çalışmaların pahalı olması nedeniyle yeterince önem vermediğini belirten Oğan, deprem yönetiminin devletin sorumluluğunda olması gerektiğini, ancak gönüllü ve yerel örgütlerin destekleyici rol oynaması gerektiğini vurguladı. Ancak bu grupların da birer ücretsiz iş gücü olarak görülmemesi gerektiğini belirtti.

Oğan, sağlık sektörü açısından depreme hazırlığın ne kadar önemli olduğunu Antakya Şehir Hastanesi'nin yıkılması örneği üzerinden anlattı. Bu olayın, sağlık altyapısının deprem karşısında ne kadar yetersiz olduğunu gösterdiğini belirtti. İstanbul'da benzer bir durumun yaşanabileceğini, birçok hastanenin deprem dayanıklılığının düşük olduğunu ifade etti. Özellikle kamu hastanelerinin yıkılması durumunda, insanların özel hastanelere yönlendirilmek zorunda kalacağı ve bunun sağlık hizmetlerinin ulaşılabilirliği açısından ciddi bir sorun yaratacağını dile getirdi. İstanbul Tabip Odası olarak depremle ilgili bir çalışma grubu oluşturduklarını, bu grubun temel amacının sağlık hizmetlerinin durumunu izlemek, sorunları tespit etmek ve çözümler sunmak olduğunu belirtti. Özellikle deprem bölgesindeki hastanelerin acil durum planlarının gerçekçi olmadığını ve bu nedenle İstanbul'da da benzer sorunlarla karşılaşılabileceğini belirtti.

Afet yönetiminin planlı bir şekilde yapılmadığı sürece, kriz sürecinin uzayacağını ve iyileşme döneminin etkili bir şekilde yürütülemeyeceğini vurgulayan Oğan, depremsiz bir Türkiye'nin mümkün olmadığını ve hazırlıkların sürekli gündemde tutulması gerektiğini ifade etti.

Bihter Yasemin Adalı, Maya Vakfı'nda yaptığı çalışmaları anlatırken, vakfın özellikle dezavantajlı gruplara ve afetlerden etkilenen topluluklara psikososyal destek sunduğunu belirtti. Vakıf, 2015 yılında kurulsa da köklerinin 2010 yılında Van depremine dayanan Project Lift isimli bir girişime dayandığını belirten Adalı, sanat terapisinin öneminin altını çizerek çocukların ve gençlerin travma sonrası ruhsal bütünlüklerini yeniden inşa etmelerine yardımcı olmak amacıyla kullanıldığını belirtti. Adalı, sanatın bireyleri "şimdi ve burada" tutan bir deneyim olduğunu, bu süreçte yaşanan acıları ifade ederek üstesinden gelmenin mümkün olduğunu ve sanat terapisinin, travmanın yarattığı duygusal yaraları iyileştirirken aynı zamanda hatırlama ve hayal kurma yeteneğini yeniden kazandırdığını belirtti.

Maya Vakfı'nın müzik terapisi, dans ve hareket terapisi, resim ve fotoğraf terapisi gibi çalışmalarından bahseden Adalı, özellikle ergenlerle yapılan çalışmalarda, dijital platformları terapi süreçlerine entegre ederek çocukların soyutlanma eğilimlerini tersine çevirmeyi hedeflediklerini anlattı. Maya Vakfı'nın özellikle çocuklarla yaptığı "Can Kucak" isimli terapi modalitesinden bahseden Adalı, çocukların bir oyuncağa duygularını yansıtmaları ve bu oyuncakla kurdukları anlamlı ilişki üzerinden duygusal ihtiyaçlarını ifade etmelerine olanak tanıdıklarını belirtti. Bu terapi yönteminin çocukların travma sonrası iyileşme süreçlerinde çok etkili olduğunu vurguladı.

Adalı, saha çalışmalarında karşılaştığı örnek vakaları paylaşarak, sanat terapisi ve travma sonrası iyileşme sürecinin ne kadar etkili olduğunu aktardı. Bunun yanı sıra sahada karşılaştıkları diğer zorluklara da değindi. Afet sonrası duygusal ihmal ve sınır sorunlarının çocuklarda sıkça görüldüğünü, çocukların kendilerini görünmez hissettiğini ve travmanın uzun vadede olumsuz etkiler yarattığını belirtti. Özellikle geçici yaşam alanlarında, konteyner kentlerde yaşanan mahremiyet kaybı ve cinselliğe erken maruz kalma gibi sorunlara dikkat çekti. Aynı zamanda, bakım verenlerin ve evlat edinenlerin bu süreçlerde yeterince desteklenmediğini ve cinsiyete dayalı şiddete karşı farkındalık çalışmalarına ihtiyaç olduğunu vurguladı.

Son olarak Adalı, özellikle erkek ebeveynlere ulaşmada yaşadıkları zorluklardan bahsetti. Afet sonrasında bu gruplara yönelik psiko-sosyal destek modellerinin geliştirilmesinin önemli olduğunu belirtti. Konuşmasını, Maya Vakfı'nın sanat terapisi aracılığıyla toplumsal iyileşmeye sunduğu katkılara dikkat çekerek bitirdi.

Özgül Kapdan, 1999 Marmara Depremi sonrası toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle afet yönetimine dair önemli tecrübelerini ve eleştirilerini dile getirdi. Afetlerde kadınların yaşadığı zorluklara dikkat çeken Kapdan, afetlerde kadınların toplumsal cinsiyet nedeniyle yaşadığı ayrımcılıkları gözler önüne serdi.

Kapdan, kadınların afetlerde çamaşır yıkama, yemek yapma gibi ev işlerini sürdürdüğünü ve kamusal alanda dezavantajlı duruma düştüklerini belirtti. Ayrıca, kadınların evlerin dışına çıktıklarında şiddet riskiyle karşı karşıya kaldıklarını, bu yüzden toplumsal cinsiyet perspektifine sahip olunmasının önemine değindi. Vakıflarının bu bilinçle hareket ederek kadınlara yönelik yardımlar sağladığını, istihdam sorununa yönelik çalışmalar yürüttüğünü ve kadın dostu sosyal merkezler kurduklarını anlattı. Ancak, yerel yönetimlerle işbirliği yapmanın zorluklarını da aktardı.

Kapdan, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda Türkiye'nin 1999'dan bu yana geri gittiğini savunarak, 6 Şubat depreminde

yaşanan aksaklıkları ve eksiklikleri örnek verip, kadınların afet sonrası mağdur olmasının yanı sıra iyileşme süreçlerinde aktif roller oynadığını belirtti. Kadınların desteklenmesi gerektiğini, cinsel şiddet riskinin ve bu alandaki önleyici tedbirlerin önemine dikkat çekip, İstanbul Sözleşmesi'nin hâlâ geçerli olduğunu vurgulayarak, yerel yönetimlerin kadınlara yönelik tecavüz kriz merkezleri gibi destek yapıları oluşturması gerektiğini ifade etti. Ayrıca kadınların istihdam sorunlarına değinirken, Türkiye'de kadın kooperatiflerinin büyük bir kısmının başarısız olduğunu ve istihdam politikalarının daha makro düzeyde düşünülmesi gerektiğini belirtti. Kapdan, afet planlamasında toplumsal cinsiyet eşitliği konusunun mutlaka dikkate alınması gerektiğini vurgulayarak, Sendai Sözleşmesi ve CEDAW 37 nolu tavsiye kararına dikkat çekti.

Son olarak, merkezileştirme politikalarının ve yerel yönetimlerin sorumluluklarının yeterince yerine getirilmediğini ifade eden Kapdan, İstanbul için özel bir hazırlık yapılabileceğini, ancak Türkiye genelinde sorunların devam ettiğini söyledi.

Adıyaman'da gençlik çalışmaları yürüten Dayanışma İnsanları Derneği'nin genel koordinatörlüğünü üstlenen **Tuna Semir Akpınar**, deprem sonrası süreçlerde Adıyaman'a dair gözlemlerini ve yürüttükleri faaliyetleri paylaşarak, özellikle gençlerin karşılaştığı sorunları aktardı. Depremin ardından Adıyaman'da su, hijyen gibi temel ihtiyaçlara erişim sorunlarının devam ettiğini ekleyerek, ana akım medyada bu tür problemleri yeterince göremediklerini de ifade etti.

Akpınar, özellikle gençlerin durumu üzerinde durarak, Adıyaman'daki gençlerin %40'ının şehri terk etmek istediğini ve %66'sının geleceğe dair umutsuz olduğunu belirtti. Ayrıca, gençler arasında antidepresan kullanımının üç katına çıktığını, özellikle lise ve altı eğitim düzeyinde bilinçsiz ilaç kullanımının arttığını vurguladı. Gençlerin belediye ve gençlik merkezleri gibi kurumlarla ilişki kurmada zorlandığını ve kamu kurumlarının gençleri muhatap almadığını eleştirerek, Adıyaman'da yaptıkları bir raporun lansmanına Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nün katılmadığını ve gençlerin muhatapsız kaldığını da ekledi.

Akpınar, Adıyaman'daki gençlerin çoğunun AFAD ve Kızılay gibi kurumlarla gönüllü olarak çalışmadığını, bu kurumlarda güven ve katılım sorunlarının devam ettiğini belirtti. Gençlerin kamu kurumlarıyla ilişki kurmakta güçlük çektiğini vurgularken, genç intihar oranlarının ve çocuk intiharlarının arttığına dikkat çekti. Gençlerin şehri terk etmesinin şehrin geleceği için büyük bir tehdit olduğunu da ekledi.

Akpınar, gençlerin sorunlarına çözüm üretilmediğini, belediyeler ve kamu kurumlarının gençlerle yan yana gelmekte isteksiz davrandığını eleştirerek, özellikle gençlerin örgütlenme ve ifade özgürlüğü konusunda alan bulmakta zorlandığını belirtti. Barınma sorunlarının çözüme kavuşturulması gerektiğini savunurken, konteyner kentlerde yaşayan gençlerin bilgiye ve hizmetlere erişim konusunda dezavantajlı olduklarını ekledi.

Genç katılımının afet yönetiminde daha fazla yer alması gerektiğini vurgulayan Akpınar, gençlerin şehrin aktif öznesi olarak kabul edilmesi gerektiğini ifade etti. Son olarak, Adıyaman'daki durumun ciddiyetine dikkat çekerek, gençlerin haklarının gasp edildiğini ve hak temelli bir yaklaşım benimsenmesi gerektiğini belirtti. Adıyaman'daki gençlerin sorunlarını çözmek için kamu kurumlarının, sivil toplumun ve yerel yönetimlerin daha etkin bir iş birliği yapması gerektiğini dile getirdi.

Oturum konuşmacılarının ardından programında kapanışını yapmak üzere **Prof. Dr. Şükrü Aslan**, konuşmasında devletin artık sosyal refah devleti olmaktan uzaklaştığını, kamu beklentilerinin değiştiğini ve vatandaşların bu konuda yalnız bırakıldığını ve "Nerede bu devlet?" sorusunun karşılıksız kaldığını, artık devletin bu tür afetlerde beklenen rolü üstlenmediğini dile getirdi. Bu durumu ise Sigmund Bauman'ın "devletin sermayeye muhtaç hale gelmesi" tezi ile açıkladı.

Aslan, Türkiye'de toplumsal sorunların çözümünde devletin yetersiz kaldığını, vatandaşların kendi dayanışma ağlarıyla çözüm bulmaya çalıştığını, toplumun büyük ölçüde akraba, arkadaş çevresi ve sivil toplum örgütleri aracılığıyla destek bulduğunu ve bu tür dayanışma ağlarının büyük afetlerde kritik bir rol oynadığını vurguladı. Devletin yerine sivil toplumun ve toplulukların yardımlarının daha etkili olduğunu, bu geleneğin toplumda önemli bir yer tuttuğunu ifade etti. Depremler sonrasında çözümün büyük ölçüde resmi olmayan kanallar aracılığıyla gerçekleştiğini de sözlerine ekledi.

Son olarak, ticaret ve sanayi odalarının afetlerde yeterince aktif rol oynamadığını, bu kurumların büyük sermaye gücüne rağmen yeterince yardım sağlamadığını eleştiren Aslan, bu tür kurumların afetlerde daha fazla sorumluluk alması gerektiğini, yerel düzeyde afetlere daha hızlı müdahale edilebileceğini vurguladı ve yerel yönetimlerin yetkilerinin artırılmasının önemine dikkat çekti.

İPA
İstanbul
Planlama
Ajansı